

Leto XXI. Stev. 203

GLAVNI IN ODGOVORNI

UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
oetka Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 v MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1951 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI z »BORBO«

ZASEDANJE PODKOMISIJE ZDRUŽENIH NARODOV ZA RAZOROŽITEV V NEW YORKU

Nerazveseljive napovedi Amerike

Kaže, da bodo ZDA zahtevale od ostalih držav, naj se zadovolje z delnim »alarmnim sistemom« za napovedovanje nevarnosti in naj opuste popoln sporazum o razorožitvi

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA)

New York, 29. avgusta. — Danes so se tu začeli razgovori v podkomisiji ZN za razorožitev. Pet članic — ZDA, ZSSR, Velika Britanija, Francija in Kanada — bo znova pregledalo vse dosedanje predloge in razpravljalo o novih. Poročilo o tem bo komisija za razorožitev predložila Generalni skupščini, ki se bo sestala 20. septembra v New Yorku na enajsto zasedanje.

Pobude o razorožitvi, ki so jih sprožili predsedniki vlad štirih velesil med svojimi razgovori v Zenevi, bodo vsekakor predmet debate na zaprtih sejal pododbora petih. To telo, ustanovljeno leta 1953, je zasedalo dvakrat, lani in letos spomladi. Letošnji londonski sestanek so prekinitvi sprčo razgovorov štirih, zdaj pa se bo začelo delo pravzaprav nadaljevalo. Razen idej predsednika Eisenhowerja o značni inspekciji in ministrskega predsednika Bulgana o nadzorstvu nad razorožitvijo na ključnih mestih, bo imel pododbor najbrž pred seboj tudi nekatere nove poglede na vse to celotno vprašanje.

Ameriška vlada je na pr. znova proučila vse tuje in lastne predloge ter prišla do povsem novih sklepov, na podlagi katerih bo določila svoje stališče v prihodnosti. Washingtonski dopisnik »New York Timesa« James Raston, eden izmed novinarjev, najboljše poučenih o notranji razpravi v zunanem ministrstvu, je pisal, da so ti sklepi naslednji: prvič, metode za ugotovitev prikritega atomskega ali vodikovega orožja še niso odkrili, v dogledni bodočnosti torej ni možna stoodstotna zanesljivost mednarodne inspekcije. Drugič, razvoj mirnodobne uporabe jedrske energije gre hitro svojo pot, kar povzroča zmeraj večje in številnejše atomske

načrte, ki pa bi jih lahko spreminili v tovarne atomskega orožja. Tretjič, na podlagi prejšnjih sklepov sledi, da bi bil sporazum o sovjetskem predlogu, naj bi prepovedali atomsko orožje, in zahodnem načrtu o mednarodni inspekciji, v celoti odvisen od obljub, ki bi jih dale države druga drugi.

Raston pravi, da ZDA niso pripravljene verjeti, da je Sovjetska zveza pripravljena izpolniti takšen dogovor in da »nemamajno nasprotujejo temu, da bi ameriško varnost postavile na takšno podlago«.

Cetrtič, ZDA so sklenile, da se bodo vsaj v doglednem času osredile na nekakšen začetni sistem omejevanja oboroževanja, hkrati pa se sprijaznile z dejstvom, da ostanejo vse velesile pripravljene na atomski napad. Zadnji zaključek ima svoje korenine v težah, ki so zmagale v Pentagonu in po katerih menijo, da je najboljša ovira atomske vojne grožnja za uničenjem, vsega nad vsemi državami, ki imajo v rokah atomsko orožje, če bi prišlo do spopada. Revija »News Week« je nedavno objavila vest, da ameriški generalštab v nekem poročilu predsedniku Eisenhowerju poudarja, da se bodo lahko ZDA in Sovjetska zveza v petih letih medsebojno popolnoma uničile ne glede na to, kdo bi bil napadalec.

Na podlagi takšnega gledišča bi kazalo, da bodo ZDA zahtevale od ostalih držav, naj se zadovolje z delnim »alarmnim sistemom« za napovedovanje nevarnosti in naj opuste popoln sporazum o razorožitvi. Velesile bi po tem sistemu razustile svoje strateške rezerve na način, ki bi onemogočil njihovo popolno uničenje z nenadnim napadom. To bi bilo po mnenju Washingtona poročilo, da bi se nobena država, ki ima v rokah atomsko orožje, ne spuščala v agresijo.

Vodilni funkcionarji ne domnevajo, da bi Sovjetska zveza sprejela te njihove sklepe. Zato vnaprej pričakujejo, da podkomisija za razorožitev ne bo zaključila svojega dela s sporazumom, večjim od dosedanjih, marveč da bo v svojem poročilu samo predložila seznam raznih pogledov na ves problem. Zato je predsednik Eisenhower prejšnji teden zavrt

optimizem, ki je nastal po ženevski konferenci, in zahteval večjo opreznost glede teženj, da bi zmanjšali obrambne napore Zahoda.

Tako že včeraj, tik pred novo serijo razgovorov o razorožitvi, ni kazalo, da bi bil sporazum o vseh straneh tega vprašanja na vidiku. Bodrilo pa je, da vsi zainteresirani z upanjem govore o možnosti začetnih dogovorov. Nobena velesila, tudi če bi hotela, ne bi sprčo razpoložena svetovne javnosti mogla storiti nič drugega, kakor da nadaljuje poskuse glede dogovorov z drugimi.

J. Levi

Posvet francoskih državljanov z maroški prvaki v Aix-les-Bainsu

SEVERNOAFRIŠKA POLITIKA NA SEJI FRANCOŠKE VLADE

ZBLIŽANJE DOSEŽENO?

Ministrski svet je sklenil napeti vse sile, da bi bila maroška vlada sestavljena pred 12. septembrom in da bi bilo v njej zastopanih čimveč gibanj

Pariz, 29. avg. (AFP). Dopoldne ob 11 se je začela seja francoske vlade, posvečena maroškemu vprašanju, ki je bila zaključena zgodaj popoldne. Po seji je minister za Tunis in Maroko Pierre July prebral komuniké, v katerem je rečeno, da je vlada sklenila napeti vse sile, da bi bila maroška vlada sestavljena pred 12. septembrom.

Na vladni seji so proučili vse načine, da bi dosegli sestavo vlade, v kateri bi bilo zastopanih čimveč gibanj.

Pierre July je pripomnil, da so bile med razgovori v Aix-les-Bainsu razprave zelo obširne, sprčo česar je bilo moč proučiti vse podrobnosti in doseči zateženo zblizanje. Minister je tudi izjavil, da utegne priti do nadaljnjih razgovorov med njim in maroški osebno, ki se bodo mudile v glavnem mestu Francije.

Ratifikacija sporazuma z Romunijo

Beograd, 29. avg. (Jugopress). V Beogradu bodo jutri izmenjali ratifikacijske instrumente konvencije o hidrotehničnih vprašanjih na mejnih hidrotehničnih sistemih med Jugoslavijo in Romunijo. Ta konvencija je bila sklenjena 7. avgusta 1955 v Bukarešti.

Francoska vlada je imela sinoči 9 ur dolgo sejo pod predsedstvom predsednika republike Renéja Cotyja. Ministrski predsednik Faure je poročal o francosko-maroških razgovorih v Aix-les-Bainsu. Sprejeli niso nobenega dokončnega sklepa, in tako se je morala vlada danes dopoldne ponovno sestati.

Po seji je ministrski predsednik Faure novinarjem izjavil, da je vlada potrdila svoj namen, sestaviti reprezentativno maroško vlado in čimprej izboljšati položaj v Maroku. Faure ni ničesar rekel o tem, kaj bo s sedanjim francoskim generalnim rezidentom Grandvalom.

Desničarski časnik »Aurore« piše danes, da bi vrnitev bivšega sultana Mohameda Ben Jusafa na prestol pomenila izgubo Maroka. Časnik pravi, da bi morala francoska vlada še nadalje uveljavljati svoje načrte glede reform v Maroku, toda samo ob sodelovanju tistih, ki so »izrazili in potrdili svojo privrženost ideji francosko-maroške skupnosti«. Odstop profrancoskega sultana Mohameda Ben Arafa bi samo utrl pot povratku bivšega sultana Ben Jusafa, okrog katerega se zbirajo maroški nacionalisti.

Bagdad, 29. avg. (AFP). Pakistanska vlada je včeraj uradno obvestila iraško vlado, da podpira »zakonite zahteve« Alžircem in Marokancev in da obsoja francosko politiko v Severni Afriki. S tem uradnim sporočilom je se-

znani iraškega zunanjega ministra Bašajana pakistanski veleposlanik Kuraisi.

Tunis, 29. avg. (AFP). Med sobotnim srditim spopadom v južnem Tunisu med uporniki in francoskimi varnostnimi oddelki je bilo ubitih 12 upornikov in 11 pripadnikov varnostnih oddelkov, 11 pa jih je bilo ranjenih.

Obisk burmanske gospodarske delegacije

Beograd, 29. avg. (Jugopress). Semkaj bo 10. septembra prispele gospodarska delegacija in nabavna misija burmanske unije pod vodstvom ministra za obnovo Bo Min Gaunga. Delegacija se bo pogajala o sklenitvi novega trgovinskega sporazuma, razgovarjala pa se bo tudi s predstavniki jugoslovanske vlade, gospodarstva in posameznih podjetij.

Bližnji razgovori bodo posvečeni krepitvi gospodarskega sodelovanja med obema deželama v smislu protokola o gospodarskem sodelovanju, ki je bil podpisan med bivanjem burmanskega ministrskega predsednika U Nuja v Jugoslaviji.

Naša gospodarska delegacija spet v Moskvi

Moskva, 29. avg. (Tanjug). — Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki se je dva dni mudila v Leningradu, se je davi vrnila v Moskvo. Vodja delegacije Svetozar Vukmanović je izjavil, da so delegaciji v leningradskem sovjetu in tovarnah, ki jih je obiskala, zelo prisrčno sprejeli.

Jugoslovanska delegacija je obiskala tudi križarko »Aurore«, kjer je vodja delegacije Vukmanović zapisal v knjigo vtisov tole: »Srečen sem, da sem obiskal križarko »Aurore« kot predstavnik delavskega razreda in ljudstva, ki uresničuje ideje Marxa in Lenina«.

Jugoslovanska gospodarska delegacija si je danes v Moskvi ogledala atomsko centralo.

»Kolo« pri predsedniku kitajske vlade

Peking, 29. avg. (Nova Kitajska). Predsednik vlade LR Kitajske je sprejel popoldne predstavnik jugoslovanskega ansambla narodnih plesov in pesmi »Kolo« pod vodstvom Olge Skovran.

Kakor z ujetniki

bodo ravnali z južnosudanskimi uporniki v Toritu

Kartum, 29. avg. (Reuter). V Kartumu je prispele vest iz Džube, da je veliko deževje odgodilo predajo južno-sudanskih upornikov v Toritu. Uporniki so sporočili, da njihov predstavnik ne more prispeti v Džubo pred nočjo, da bi se pogajal o predaji.

Uporniki so v soboto privolili v brezpogojno predajo, potem ko je britanski generalni guverner Knox Helm naslovil nanje drugi ultimatum in jim ukazal položiti orožje, če ne bodo izkusili vojaških posledic.

Svetovalec generalnega guvernerja Luce je odpotoval v Džubo, da bi se sestel s predstavnikom upornikov, ki naj bi prišel v mesto v avtomobilu z izobeseno belo zastavo.

ANGLEŠKO-GRŠKO-TURŠKI RAZGOVORI O CIPRU V LONDONU

Tri osnovna vprašanja

Sodba ameriškega časnika — Demonstracije prebivalstva in ukrepi oblastev

New York, 29. avg. (AP). »New York Times« navaja danes trije »osnovni vprašanja«, ki jih je treba, kakor piše časnik, upoštevati pri razgovorih, ki so se danes začeli v Londonu med Vel. Britanijo, Grčijo in Turčijo o ciprskem vprašanju in problemih vzhodnega Sredozemlja.

V tem primeru gre za tri osnovna vprašanja, katerim se ni moč

ogniti. Prvo je moralna pravica Ciprcem, da žive pod vlado, ki si jo sami izvolijo... 4., ne glede na to, ali bi to pomenilo neodvisnost, združitve z Grčijo ali pa spremeni statut v mejah britanskega političnega okvira.

Drugič, britanskega obrambnega položaja v vzhodnem Sredozemlju ni moč okrniti. Ciper je zato nenadomestljiv. Vojaški položaj Britanije mora ostati takšen, kakršen je, ne glede na to, kakšne politične sklepe bodo sprejeli.

Tretjič, ker tvorijo Turki določeno manjšinsko narodnostno skupino na Cipru, ki obsega kakih 18% vsega prebivalstva, bi bilo treba dati trdna poročila, da bodo manjšinske pravice docela spoštovane.

Časnik sodi, da bi bilo treba vse tri elemente vskladiti.

Nikosia, 29. avg. (Reuter). Britanski vojaški predstavnik v Nikosiji je danes izjavil, da bo 4000 vojakov na Cipru docela zadostovalo za primer, da bi nastalo izredno stanje. Prav tako so tudi sestavili načrt glede uvedbe policijske ure.

Na vsem Cipru je policija v pripravljenem stanju sprčo pogajanj, ki so se začela v Londonu. Policijske postaje so dobile jeklene čelade, opremo za preprečevanje nerodov in navoje boječe žice za barikaade, ki bi jih postavili v primeru nemirov.

Varnostni oddelki so danes patrolirali sprčo včerajšnjega uboja nekoga policaja po glavnih ulicah Nikosie. Domnevajo, da atentatorji

PRED ODHODOM KANCLERJA ADENAUERJA V MOSKVO

Posvetovanja v Bonnu

Sestanka z voditeljem opozicije Ollenhauerjem in pomočnikom ameriškega zunanjega ministra Merchantom

Bonn, 29. avg. (Reuter). Zahodnonemški kancler dr. Adenauer je danes po odpočitku v Švicah, med katerim se je pripravil na potovanje v Moskvo, znova prevzel svoje posle. Priprave na razgovore s predstavniki Sovjetske zveze so v glavnem končane, toda kancler se mora zdaj posvetovati s svojimi svetovalci in voditelji strank v Bonnu. Med drugim se bo sestel z voditeljem opozicije Socialnodemokratske stranke Ollenhauerjem.

Pomočnik ameriškega zunanjega ministra za evropska vprašanja Livingston Merchant prispe v sredo z letalom v Bonn, da se bo seznanil z načrti dr. Adenauerja o razgovorih v Moskvi. Sestel se bo tudi z zahodnonemškim zunanjim ministrom Brentanom in morda ga bo sprejel tudi kancler Adenauer. Vladi Velike Britanije in Francije bosta poučeni o teh načrtih prek svojih veleposlanikov v Bonnu.

Dr. Adenauer odhaja v Moskvo na povabilo sovjetske vlade, da bi razpravjal o upostavitvi diplomatskih, gospodarskih in kulturnih stikov. Na proročno dr. Adenauerja so predstavniki Sovjetske zveze privolili, da bodo razpravljali o združitvi Vzhodne in Zahodne Nemčije ter o izpustitvi nemških vojnih ujetnikov, ki so še ostali v Sovjetski zvezi ali v deželah sovjetskega bloka.

Sestanek pravnikov Grčije Turčije in Jugoslavije

Ankara, 29. avg. (Tanjug). Danes je v Ankari začela delo konferenca strokovnjakov Turčije, Grčije in Jugoslavije za mednarodno privatno pravo, ki ji predseduje predsednik odbora Stalne balkanskega tajništva Abdulah Akšim. Po govorih turškega in grškega delegata, ki sta pozdravila začetek pravnega sodelovanja med tremi deželami, je govoril jugoslovanski delegat, beograjski univerzitetni profesor Bora Blagojevič, ki je poudaril, da je ta sestanek pravnikov pomemben za razvoj nadaljnega sodelovanja med tremi balkanskimi deželami.

Otvoritvi konference so prisostvovali jugoslovanski odpravnik poslov v Ankari Raša Radović s člani jugoslovanskega veleposlaništva, predstavnik grškega veleposlaništva v Ankari, Balkanskega tajništva in ankarške pravne fakultete.

INCIDENTI NA IZRAELSKO-EGIPTOVSKI MEJI

Položaj postaja resen

Obe strani druga drugo obtožujeta napadov

Jeruzalem, 29. avg. (AFP). Izraelski predstavnik je izjavil, da bodo ukrenili vse potrebno, da bi zaščitili izraelske državljanke. Pripomnil je, da je po egiptovskem sklepu o prekinitvi pogajanj v Gazi prišlo na tem področju do 11 napadov. Dejal je, da so enote egiptovske vojske ne samo napadale izraelske patrulje vzdolž meje, temveč so tudi prodirle globoko na izraelsko ozemlje in tam minirale ceste, napadale vozila in sistematično rušile. Število mrtvih in ranjenih nenehno narašča.

V krogih komisije OZN za premirje v Palestini sodijo, da položaj po nedavnih incidentih na izraelsko-egiptovski meji postaja resen. Če se bo še nadalje poslabševal, bo potrebno poslati Varnostnemu svetu OZN posebno poročilo.

Vodja opazovalcev OZN general Burns je v nenehnem stiku z generalnim tajnikom OZN Hammarškjöldom.

Kairo, 29. avg. (AFP). Egiptovsko vrhovno poveljstvo je danes objavilo, da so včeraj zjutraj ob pol osmih izraelske čete začele streljati z minometali in avtomatskim orožjem na 5 egiptovskih položajev vzhodno od Gaze. V komuniketu je dalje rečeno, da so egiptovske čete lakoj odgovorile z gnjem in odbile napad izraelskih enot. Pri incidentu so bili ubiti 4 egiptovski vojniki, 6 pa jih je bilo ranjenih.

Uradni predstavnik egiptovskega ministrstva za vojsko je izjavil, da so Izraelci davi vnovič napadli vzhodno od Gaze. Egiptčani niso imeli niti škode niti izgub.

Vremenski napoved za torek 30. avgusta

Sončno vreme z nekoliko povečano oblačnostjo popoldne in zvečer predvsem v alpskem svetu še nekaj padavin. Temperatura ponoči med 9 do 14 stopinj. Najvišja dnevna temperatura med 22 in 27 stopinj C.

Kako bodo prodajali kmetijske pridelke

V Trgovinski zbornici Srbije opozarjajo na težnjo po naraščanju cen blaga, ki ga kupujejo na dražbah

Upravni odbor Trgovinske zbornice Srbije je včeraj med drugim razpravljal o upostavitvi dražbenih mest in pravilih o organizaciji in poslovanju mest za prodajo kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov, ki jih je treba upostaviti na podlagi sklepa Zveznega sveta o dražbah. Osnutek pravilnika so sprejeli s tem, da so sprejete tudi pripombe posebne komisije, ki se je ukvarjala s tem vprašanjem.

Predpisi, o katerih je razpravljala komisija, predvidevajo upostavitve dražbenega mesta za kmetijske pridelke, katerih nakup in prodajo je moč organizirati ne le v stalnem bivališču, marveč tudi v drugih središčih proizvodnih in potrošnih področij. To pojasnjuje tako, da bi bilo nepravilno, če bi bila v pooblaščenem položaju glede potnih stroškov podjetja, ki so na sedežu draž-

benega mesta glede na podjetja iz drugih republik. Drugič, da bi bilo res smotno organizirati dražbeno prodajo za nekatere predmete v samem proizvodnem središču, n. pr. za riž, suhe slive, žito itd., ker bi tako prišlo do večje ponudbe, s tem pa tudi do večje koncentracije blaga.

Na podlagi dosedanjih izkušenj na dražbenem mestu je bil splošen tudi predlog, da bi morali objaviti tudi posebne pogoje prodaje skupaj s splošnimi najmanj 7 dni pred sestankom, da ne bi bilo nepotrebnih stroškov, ki jim ti pogoji ne ustrezajo.

Med razpravo so načeli vprašanje, kako bi vplivale sodelovanje agencij na delo dražbenega mesta in ali je moč dovoliti, da nastopa prodajalec na istem sestanku tudi kot kupec lastnega blaga. (Takšni primeri so se dogajali z nekim industrijskim blagom.) Poudarili so tudi, da bi bilo treba nekatera vprašanja iz pristojnosti Zveze trgovinskih zbornic jasneje urediti, potem pa sporočiti to gospodarskim organizacijam, da ne bi dvomile o objektivnosti posameznih sklepov Zveze. Komisija je pripomnila, da s pravilnikom in poslovnikom ni urejeno vprašanje pravic glede ugovorov ali pritožb proti poslovanju dražbenega mesta, kakor tudi, da dražbeno mesto nima določenega seznama izvedencev, ki bi sprejemali dokončne sklepe v primeru nesporazuma med prodajalci in kupci.

Vsi navzoči so se strinjali s tem, da je minuli teden sestankov na dražbenem mestu v Beogradu pokazalo težnjo po naraščanju cen blaga in da nakup in prodaja predmetov, ki jih priznajo, negativno vpliva na trg (primer z limonami ter valjanimi izdelki). Zato so nekateri člani upravnega odbora po pravici načeli vprašanje, ali so s prodajo na dražbenem mestu dosegli tisto, kar so želeli, in ali je treba te oblike prodaje uporabljati za vse predmete. Komisija Trgovinske zbornice Srbije meni, da bi bilo treba vsa gibanja ponudbe in povpraševanja budno spremljati in če bi se nezaželeni pojav nadaljevali, predlagati, da bi takšnih predmetov ne prodajali na dražbenem mestu. To pa naj ne bi veljalo za kmetijske pridelke, ker je ponudba dovolj.

Videnski sporazum so začeli uveljavljati

Pristojni organi koprškega okraja so včeraj začeli z izdajanjem novih dovolilnic prebivalstvu v obmejnih krajih nasproti Trstu. Na področje vseh dosedanjih krajevnih odborov v obmejnem pasu so poslali posebne obrazce in dali navodila v zvezi s sprejemanjem prošelj za te dovolilnice. Prošnje so že začeli sprejemati.

Naše oblasti so izstavile včeraj na podlagi predloženih prošelj prve dovolilnice, ki jih nameravajo nocoj izročiti italijanskim oblastem v Trstu, da bi jih tudi one overile. Prav tako bodo naši organi overili vse dovolilnice, ki jih bodo izdale italijanske oblasti, in šele potem jih bodo njihovi lastniki lahko uporabljali. Kaže, da bodo ta teden jugoslovansko-italijansko mejo pri Skofljah prestopili prvi potniki, prebivalci obmejnih področij. S tem bodo dejansko začeli uveljavljati najnovejši jugoslovansko-italijanski sporazum, podpisan 20. t. m. v Vidnu.

Kongres Sindikata kemikov bo v Ljubljani

V Centralnem odboru Sindikata kemikov izjavljajo, da bo kongres tega sindikata v Ljubljani od 21. do 23. oktobra letos.

PRESKRBA NAŠIH MEST Z ŽIVILI IN KURIVOM V BEOGRADU SO ODOBRLI 360 milijonov din kredita

podjetjem za promet s sadjem in sočivjem

Beograjskim podjetjem za promet s sadjem in sočivjem, ki naj bi priskrbelo potrošnikom živila za zimo, so bili odobreni krediti v znesku 360 milijonov din. Za preskrbo Beograda z mlekom in maslom so posebej odobrili 60 milijonov din. Ljudski odbor je tudi predvidel okrog 22 milijonov din za kontrahiranje 1300 vagonov sočivja in sadja, medtem ko bodo na mestnih tržnicah prodajali tudi okrog 1200 vagonov teh pridelkov s kmetijskega posestva v Puncvačkem ritu.

Ce upoštevamo, da znaša povprečna letna potrošnja sadja in sočivja okrog 13.500 vagonov in da četrtino te količine prinese na trg privatni pridelovalec, potem je moč, kakor poudarjajo v Mestnem tajništvu za gospodarstvo, pričakovati, da bo Beograd letos s temi živili zadostno preskrbljen. Predvidevajo, da bodo prihodnje leto dali večja sredstva za kontrahiranje sadja in sočivja, in sicer v glavnem na področju beograjskega okraja in v njegovi bližnji okolici, da bi se tako izognili večjim prevoznim stro-

škom (kar bo vplivalo tudi na cene) in da bi na trg pripeljali blago najboljše kakovosti. Preskrbo mesta s temi živili otežkoča predvsem nezadostno število kamionov za prevoz sadja in sočivja. Toda tudi v tem oziru so storiли nekatere ukrepe. Tako so za potrebe mestnih podjetij z živili sklenili pogodbo o nakupu 45 kamionov nosilnosti 1,5 tone. Prvi kamioni bodo začeli prihajati že v začetku prihodnjega meseca. Mestni ljudski odbor namerava te kamione posebej preurediti za prevoz kruha, mesa ali sadja in sočivja. Z industrijskim motorjem v Rakovicah so sklenili pogodbo o izdelavi karoserij za te kamione. Prvi takšni preurejeni kamion bodo začeli voziti že prihodnje leto maja.

Ukrenili so tudi vse potrebno, da bi mestu zagotovili tudi potrebne količine mleka v prahu od novembra do maja, ko letna proizvodnja mleka naraste, dovolj telega pa ne more kriti potreb. Cena mleka v prahu bo ustrezala tržni ceni mleka. Mestni ljudski odbor je prek Izvršnega sveta

Srbije storił tudi ukrepe, da bi podjetje za preskrbo mesta z mlekom oprostilo plačevanja obresti na osnovna sredstva in da bi temu podjetju določil stopnjo akumulacije, ki bi omogočila znesnejšo ceno mleka in mlečnih izdelkov v prodaji na drobno. Prav tako nameravajo kupiti okrog 1200 plemenskih krav, s čimer bi izboljšali preskrbo Beograjčanov z mlekom.

Kar zadeva preskrbo Beograda s kruhom in moko, sodijo v Mestnem tajništvu za gospodarstvo, da bodo za letos zagotovili potrebne količine. Mestni ljudski odbor namerava sprejeti še en mlin in silos, da bi imeli tudi potrebne zaloge. Kmalu bo začela obratovati tudi nova pekarna z zmogljivostjo 25 tisoč kg kruha dnevno, razen tega pa grade še nekaj drugih.

Sladkorja, soli, olja, kave in drugega kolonialnega blaga je dovolj in dovažali ga bodo normalno tako, da bodo v glavnem zagotovljene potrebe široke potrošnje.

Beograd potrebne letno okrog 300 tisoč m³ drv. Podjetja za kurivo so že sklenila pogodbe in zagotovila okrog 245 m³. Doslej so že krili nekaj več kot dve tretjini potreb mesta. Toda na skladiščih leže velike količine drv in zdaj je nastalo vprašanje, kam bodo vskladiščili drva, ki še nadalje prihajajo. Vse kaže, da bodo s to količino krili mestne potrebe. Položaj glede premoaga je drugačen. Zagotoviti bi ga morali okrog 450 tisoč ton. V prvih treh četrtletjih so sklenili pogodbe za okrog 322 tisoč ton premoaga, toda pošiljke počasi prihajajo. V Mestnem tajništvu za gospodarstvo poudarjajo, da gre za problem železniškega prevoza. Če bo Direkcija državnih železnic izpolnila obljube, bo dovolj premoaga prihodnji mesec malo boljše.

(Tanjug)

Tečaj o sodobni organizaciji dela

V Zveznem centru za usposabljanje kadrov v Zagrebu se je začel prvi tečaj o sodobni organizaciji dela. Tečaj obiskuje 10 inženirjev, tehnikov in ekonomistov iz industrijskih podjetij Hrvatske, Srbije in Slovenije, ki bodo zatem organizirali podobne tečaje v svojih podjetjih. S sodobnimi metodami in izkušnjami, ki so bile dosegene na tem področju, bo tečajnike seznanil tudi ugledni francoski strokovnjak za usposabljanje kadrov g. F. Julien.

Zvezni center za usposabljanje kadrov namerava po tem prvem tritedenskem tečaju organizirati vrsto kratkih tečajev, na katerih bodo strokovnjake in vodilno osebje industrijskih podjetij seznanil s tehniko šolanja delavcev na posameznih delovnih mestih in z drugimi metodami za izboljšanje organizacije dela. Mednarodna organizacija dela je odobrila kredit 65 tisoč dolarjev za organizacijo tega centra v Jugoslaviji.

Naročniki Ljudske pravice so zavarovani za primer nezgode

lavskega upravljanja na ladjah. To zahtevajo mnogi kolektivi.

Med vprašanji, ki pridejo na dnevni red kongresa, je tudi vprašanje pokojnina za nekatera zvanja v pomorstvu. Mnoge sindikalne organizacije ali pa predsedstvo sindikalnega odbora so delegate že izvolili. Ze prej je bilo urejeno vprašanje pokojnini potapljačev, zdaj pa nameravajo nekateri delegati sprožiti vprašanje zmanjšanja števila let, potrebnih za pokojnino osebia na krovu in kurjačev. Morda bodo ta predlog razširili na nekatera druga zvanja. Kongres bo razpravljal tudi o vrsti pravilnikov, ki jih bodo sprejeli.

O decentralizaciji naše trgovinske mornarice govorimo že več let. To vprašanje je na dnevnem redu mnogih konferenc, o njem sklicujejo mnoge sestanke strokovnjakov itd. Zdaj pa kaže, da bo kmalu dokončno urejeno. Sindikat pomorščakov je že pojasnil svoje stališče: decentralizacija, toda ne takšna, da bi razkosali sedanja pomorska podjetja, marveč takšna decentralizacija, ki bo slonela na upostavitvi pomorskih enot. V centralnem odboru poudarjajo, da je stališče predsedstva že zmeraj nespremenjeno in da bodo takšno stališče najbrž predložili kongresu. Lj. N.

IZ NOVIH UREDB ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Kaj prinaša nova uredba o otroških dodatkih

(Konec)

Nova uredba o otroških dodatkih upošteva katastrofični dohodek od zemljišč. Se vedno pa ostaja odprto vprašanje vrtilkarstva, ki ga ta uredba ne rešuje.

Celotni davčni census temeljne dohodnine od kmetijstva in celotne druge dohodke družine upravičena otroška dodatka sestavljajo dohodki upravičencev in njegovih ožjih družinskih članov (zakonca, otrok, ki jih mora preživljati, vnukov, za katere uveljavlja dodatek) ter staršev, ki živijo z njim skupaj in jih on preživlja. Tako torej tudi dohodki otrok, ki jih mora preživljati upravičene, v celoti vplivajo na pravico do otroškega dodatka.

Med družinske člane, na katere se deli temeljna dohodnina od kmetijstva oziroma drugi dohodki, ki odpadajo na posameznega družinskega člana, se pristevajo tudi polnoletni otroci, ki žive na kmetijskem posestvu in se preživljajo samo od dohodkov posestva. To vprašanje je povzročilo doslej mnogo nejasnosti in ga je rešila šele ta uredba. Skupno gospodinjstvo s sorodniki na kmetijskem posestvu vpliva na otroške dodatke le v primerih, ko gre za brate, sestre, starše, tasta ali tašče, starega očeta ali staro mater, medtem ko sorodniški krog v dosedanjih predpisih ni bil točno določen.

Na pravico do otroških dodatkov oziroma njihove višine odločilno vpliva temeljna dohodnina od kmetijstva za tekoče leto, glede ostalih dohodkov pa se mu upošteva obdavčeni dohodek za prejšnje leto. Upravičenci bodo tedaj morali vsako leto predložiti nova potrdila o temeljni dohodnini od kmetijstva za tekoče leto, za druge dohodke pa podatke za preteklo leto.

Upravičencem, ki prejema stalno mesečno plačo, in upokojencem oziroma invalidom, se izplačuje otroški dodatek v določenih mesečnih zneskih, skupaj s plačo oziroma pokojnino ali invalidnino. Upravičen-

cem, ki nimajo stalne mesečne plače, se otroški dodatek obračunava v ustreznih dnevnik zneskih in izplačuje za določeno izplačilno dobo skupaj s plačo. Dnevni znesek otroškega dodatka se izračuna tako, da se mesečni znesek dodatka deli s 26-timi dnevi.

Otroški dodatek se daje upravičencem za vse dni, ko so delali poln redni delovni čas, kakor tudi za druge dneve, za katere jim pripada polno ali delno nadomestilo plače po posebnih predpisih. Če n. pr. delavec oziroma uslužbenec pripada vsaj delno nadomestilo plače pri ustavitvi obratovanja, mu pripadajo tudi otroški dodatki. Doslej ni bilo izrecnega tozadnega predpisa, v praksi pa se je to že upoštevalo.

Ce imata oba zakonca pravico do otroškega dodatka, se lahko sporazumeta, komu izmed njih naj se izplačuje dodatek. Ce imata oba zakonca pravico do otroškega dodatka, pa ima eden izmed njih ali pa oba otroke, ki jima niso skupni, lahko vsak od njiju samostojno uveljavlja pravico do dodatka za otroke, ki jima niso skupni. Ce živa zakonca, ki imata pravico do otroškega dodatka, ločeno, ima vsak izmed njiju pravico do dodatka za tiste otroke, ki so pri njem v oskrbi. Ce starši živijo ločeno, se otroški dodatek izplačuje sistemsko izmed njiju, pri katerem je otrok v oskrbi, ne glede na to, ali ima ta pravico do tega dodatka v smislu določb uredbe in ali je drugi, ki ima pravico do dodatka, dolžan plačevati preživlino za takega otroka.

Uredba predvideva ustanovitev posebnih komisij, ki jih sestavijo pristojni občinski ljudski odbori iz predstavnikov družinskih organizacij, ki skrbijo za varstvo otrok in mladine. Te komisije zbirajo podatke o nepravilni uporabi otroškega dodatka, predložajo posamezne primere in dajejo ustrezne predloge skrbstvenemu organu. Po teh predlogih bodo pristojni skrbstveni organi lahko izdajali odločbe, da se izplačevanje

dodatkov prenese na drugega izmed staršev oziroma na drugega skrbnika. Tak primeri bodo prišli v poštev, če bi se ugotovilo, da kdo od staršev ali skrbnik ne uporablja otroškega dodatka za vzdrževanje, vzrejo in vzgojo otrok ali če bi oba od staršev uporabljala otroške dodatke v druge namene. Ukrep pristojnega skrbstvenega organa bo v takih primerih zavaroval koristi otrok v smislu predpisov o razmerju med starši in otroki in predpisov o skrbstvu.

Upravičenec otroškega dodatka odgovarja za vso škodo, ki nastane zaradi nepravilnega izplačila dodatka, če je predložil netočne podatke, če ne prijavi v petnajstih dneh vsake spremembe, ki vpliva na otroški dodatek, ali pa če je prejel dodatek v večjem znesku, kot je bil določen v odločbi, s katero mu je bila priznana pravica do dodatka. Zahteve po povrnitvi škode se uveljavljajo pred rednim sodiščem. Zavezo za socialno zavarovanje pa je po splošnih načelih o povračilu škode odgovoren za škodo, ki je bila povzročena upravičencu dodatka.

Uredba določa, da se kaznuje upravičenec dodatka, ki ni prijavil v predpisanim roku sprememb, ki vplivajo na pravico do dodatka ali na njegovo višino, ali če je predložil netočne oziroma nepopolne podatke, s denarno kaznijo do 20.000 dinarjev, medtem ko je znašala do 10.000 dinarjev za take prekrške do 10.000 dinarjev.

Odgovorni uslužbenec, ki omogoči neupravičeno prejetje otroškega dodatka, ali ki namenoma odreče ali omeji upravičencu pravice, ki mu pripadajo, so odgovorni po predpisih o disciplinski in materialni odgovornosti državnih uslužbencev oziroma tudi kazensko, če pomeni njihovo delo sodno kaznivo dejanje, ne pa več za prekršek, kot je bilo doslej.

Ta uredba se bo uporabljala od 1. januarja 1956, kolikor v sami uredbi ni drugače določeno.

OBVESTILO!

Vsem, ki se zanimajo za

poslovni koledar za leto 1956

sporočamo, da ga lahko pisмено naroče pri naši upravi, kjer dobe tudi druge informacije o koledarju.

Koledar z usnjenim ovitkom, tiskan na boljšem papirju kot lani, bo imel okrog 40 barvnih fotografij — lepot Slovenije in priročni vsebinski del, stane 1300 dinarjev.

UPRAVA REVUJE »BOREK«
LJUBLJANA, ERJAVČEVA 16

2928

V mestih vdolži Jadrana bo te dni v okviru praznovanja Dneva mornarice cela vrsta kulturnih, političnih in športnih prireditvev. V to proslavo so vključeni ne le prebivalci primorskih krajev, marveč tudi mornarji JYM ter posadke trgovskih in potniških ladij. Vsi bodo skupaj praznovali 13-letnico prvega partizanskega pomorskega odreda, ustanovljenega 10. septembra 1942 v uporniški Podgori.

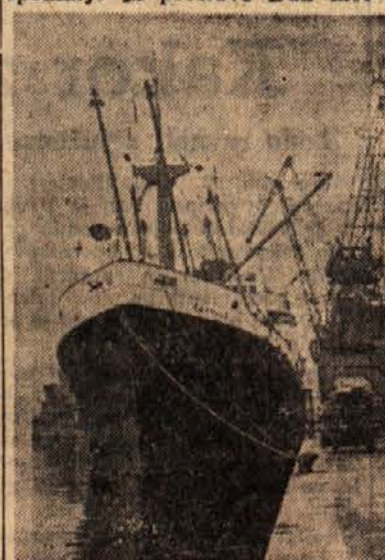
Zlasti obsežen program praznovanja Dneva mornarice so pripravili v enotah JYM. V garnizijah so se že začele kulturne in prosvetne revije ter razne športne tekme. Prihodnje dni pa bo mnogo predavanj o razvoju naše vojne in trgovinske mornarice v narodnoosvobodilni borbi. Mornarjem bodo tudi prikazovali razne filme o mornarici, njenem razvoju in vlogi. Mornarji bodo v tem času obiskali pomorske muzeje in si ogledali ladjedelnico. Skupaj s prebivalci primorskih krajev bodo obiskali pripadniki naše vojne in trgovinske mornarice iz NOB pomembne kraje in v mnogih bodo odkrili spominske plošče. Pripadniki vojne mornarice se bodo spominjali tudi padlih tovarišev. Spomin na padle borce bodo počastili na dan mornarice na odprtem morju pri Visu, ustrezne

PISMO Z REKE

vojaške časti pa bodo izkazali tudi mornarjem, žrtvam letošnje velike nesreče v Senjskem zalivu.

Vsako leto se naši mornarji z ladij trgovinske mornarice, ki plujejo po vseh svetovnih morjih, s posebnimi prireditvami spomnijo in proslave Dan mor-

narice. Tudi letos bo tako. Posadke ladij že pripravljajo, priložnostne programe. Na akademijah, ki jih bodo priredili na ladjah in v podjetjih pomorskega gospodarstva na večer pred Dnevom mornarice, bodo govorili o razvoju in perspektivah naše vojne in trgovinske mornarice.

V reški luki

Pred praznovanjem Dneva mornarice

PRED ČETRTIM KONGRESOM SINDIKATA POMORŠČAKOV

Od 11. do 13. septembra bo v Zadru četrti kongres Sindikata pomorščakov Jugoslavije. V centralnem odboru Sindikata pomorščakov pravijo, da bodo na njem pregledali in ocenili desetletno delo tega sindikata in določili smernice za nadaljnje delo. Naša javnost, predvsem prebivalci Primorja, tudi pričakuje mnenje tega pomembnega foruma o mnogih važnih vprašanjih našega pomorskega gospodarstva, o katerih zadnje čase precej razpravljamo. Vse to so razlogi, da se naši pomorščaki za svoj kongres zelo zanimajo. Kongresa se bodo udeležili razen 140 delegatov sindikalnih organizacij v podjetjih pomorskega gospodarstva tudi mnogi predstavniki sindikalnih organizacij pomorščakov iz zahodnoevropskih dežel.

Svoj prihod je napovedal predsednik sindikata pomorščakov Svedske g. Svenson, dalje predstavniki sindikalnih organizacij pomorščakov iz Zahodne Nemčije, Finske in Belgije ter generalni tajnik Sindikata prometnih delavcev Belgije, Kongre-

sa se bo najbrž udeležil tudi predstavnik Sindikata pomorščakov Velike Britanije. V centralnem odboru našega sindikata poudarjajo, da bodo z velikim zanimanjem spremljali kongres tudi sindikalni funkcionarji Norveške ter pomorščaki Indonezije in Burme, s katerimi so naši pomorščaki navezali tesnejše stike.

V treh dneh bodo delegati v treh sekcijah obravnavali celo vrsto važnih vprašanj iz dela sindikalnih organizacij, kakor tudi splošna vprašanja pomorskega gospodarstva. Največ pa bodo najbrž govorili o izkušnjah delavskega upravljanja in o njegovih večjih okrepitvah. Odgovorni voditelji tega sindikata zlasti poudarjajo izredni napredek, ki so ga zadnje čase dosegli ladijski odbori. Ta telesa delavskega upravljanja obravnavajo celo vrsto zelo pomembnih vprašanj svojega kolektiva. Med drugim skrbje za potrošnjo velikih sredstev in potrebščin ter pomagajo pri vseh poslih, od katerih je odvisno redno izpolnjevanje nalog v pomorskem prometu. Na kongresu bodo izmenjali izkušnje in ugotovili, do kod sežejo pristojnosti teh organov de-

Britanci proučujejo vprašanje skrajšanja vojaškega roka

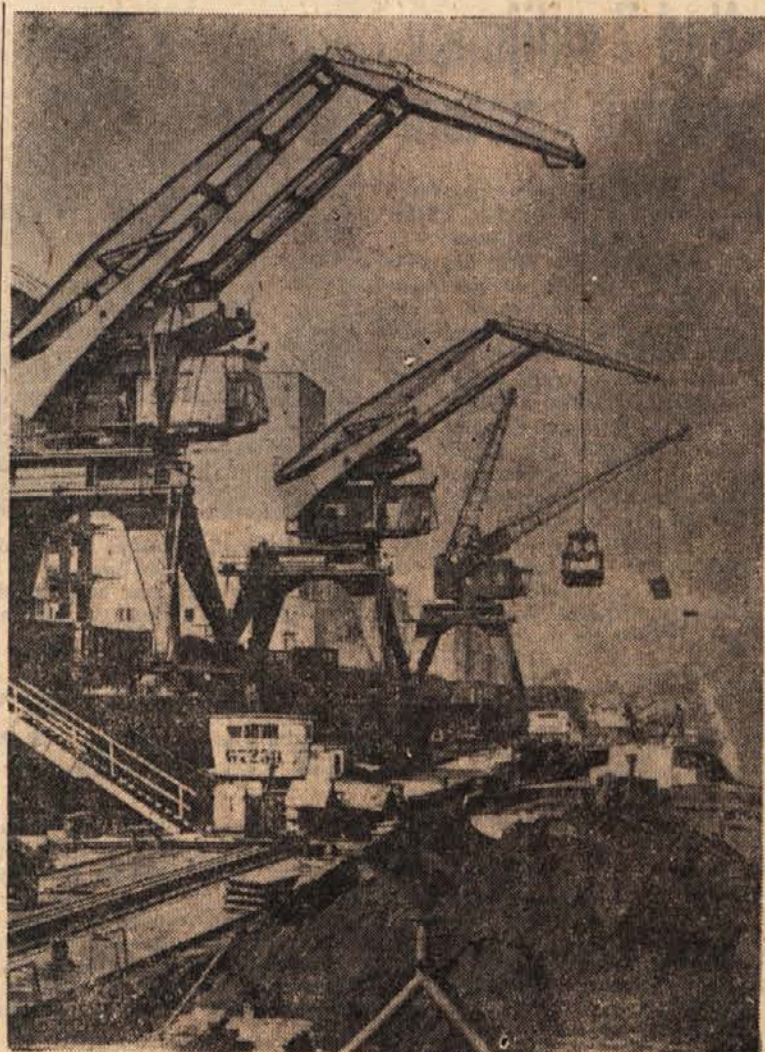
London, 29. avg. (Tanjug). Britanska vlada je začela podrobno proučevati vprašanje skrajšanja vojaškega roka. Za to se je odločila po številnih zahtevah v tisku in javnosti. Kot razloge za skrajšanje vojaškega roka navajajo razen izboljšanja mednarodnega vzdušja tudi gospodarske probleme — velike stroške za vojsko in pomanjkanje delovne sile v kmetijstvu.

Kaže, da se bo obrambni minister Selwin Lloyd v prihodnjih tednih o tem razgovarjal z ministrskim predsednikom Edenom. Pred nekaj dnevi je obrambni minister razpravljal o tem vprašanju na posebnem sestanku z najvišjimi vojaškimi voditelji. Sodiijo, da le-ti niso za skrajšanje vojaškega roka, da pa so pripravljeno popustiti spricho gospodarskih razlogov tako, da bi nekatero nujno potrebne kategorije delavcev opustili služenja vojaškega roka. Vendar je pričakovati sklepe o tem šele čez nekaj mesecev.

Japonski parlamentarci na poti v Moskvo

Hongkong, 29. avg. — Agencija Nova Kitajska poroča, da je večeraj prispela v Peking delegacija japonskega parlamenta, ki potuje v SZ.

Dva voditelja delegacije, demokrat Kitamura in socialist Norizo sta izjavila, da bo njihova pot v Moskvo »prispevala k razvijanju razumevanja in prijateljstva med SZ in Japonsko«.

Velika dvigala v rečnem pristanišču Linza

Linz — mesto jekla

(Od našega posebnega dopisnika)

Linz, avgusta.

Linz, mesto jekla. Tu stoji »Fest«, največja avstrijska železarna in jeklarna. »Fest« je zrasel iz razvalin. O »Festu« lahko rečemo, da je zadnja beseda tehnike in industrijske arhitekture. Zgrajen je na prostoru 900 ha na desnem bregu Donave. Problemov je bilo na pretek. Predvsem se je bilo treba po vojni odločiti, ali bi pustili razvaline ali pa »Fest« obnoviti. Eni so dokazovali nesmiselnost in neekonomičnost izgradnje na razvalinah, drugi pa so bili za obnovo, pa naj bi bila še tako draga. Izgradnja »Festa«, združene avstrijske industrije železa in jekla v Linzu, je veljala v prvi fazi 1.4 milijarde šilingov. Če se upoštevamo, da je znašala celotna vrednost tehničnih naprav in opreme (neposredna pomoč ZDA) 3.2 milijarde šilingov, dobimo približno sliko o obsegu in gospodarski vrednosti tega avstr. »Essena«.

Težavna leta

Zdaj so težavna leta v Linzu pozabljena. S svojimi petimi plavži, vsakim po 200 ton zmogljivosti, z dvema električnima pečenima z zmogljivostjo 30 ton in z dvema 30-tonskima konverterjema je »Fest« lani izdelal 865.330 ton surovega železa, 1.352.000 ton koksa (»Fest« ima v okviru železarske koksarne), 671.000 ton surovega jekla in 382.000 ton valjane jeklene pločevine. S tem pa še ni izčrpan seznam proizvodnje v tem orjaškem podjetju. »Fest« izdelal med drugim letno tudi 22.000 t litega železa za mostove, elektrarne, predelovalno industrijo itd., 4000 ton raznih orodnih strojev, 18.000 ton jeklenih konstrukcij in 12.000 ton kovanega železa. Samo na notranjem trgu prodal letno za 474 milijonov šilingov svojih izdelkov. Vrednost vseh izdelkov pa je znašala lani 1540 milij. šilingov.

Neskladnost med zmogljivostjo »Festa« in potrebami notranjega trga te dežele je bila često predmet ostrih razprav med vodilnimi avstrijskimi ekonomisti. Nasprotnikom »orjaških zmogljivosti« je v teh desetih letih marsikaj koristilo. Njihov sarkazem se je izživljal v spretno interpretiranih govorih, v obrazložitvah, podprtih s primeri iz vsakdanje prakse. Izgradnja naprav podrž. industrije namreč ni šla gladko. Na težave so zadevali povsod, tudi v Linzu. Tu je nastalo vprašanje delovne sile za jeklarno, koksarno in železarno. »Festu« je primanjlovala strokovnih kadrov in izsolanih delavcev, ki bi lahko upravljali sila moderne naprave. Temu se je pridružila še fluktuacija delavcev, ki so zapuščali to podjetje v izgradnji in odhajali na delo v industrijo z že urejenimi delovnimi pogoji.

»To so bila težavna leta,« so nam rekli v direkciji. Ljudje so množično zapuščali delo, ki je bilo vse prej kakor privlačno. Posledica tega je bila, da je začel ta orjak pred sedmimi leti počevati povsem nepoučene delavce o zamotanem procesu proizvodnje železa in jekla. Ljudje so dobili v »Festu« zaposlitev ne glede na znanje in stroke, iz katerih so prihajali. Zdaj dela v

»Festu« 14.000 ljudi in od teh so samo 3% delali takoj po vojni. Za delavce so organizirali mnoge tečaje. Tako so vzporedno z izgradnjo šolali nov rod kovinarjev.

Vprašanje strokovne izobrazbe pa je v tem podjetju še zmeraj na dnevnem redu. »Fest« se širi in njegov perspektivni dosegljaj, ne pa tudi skrajna meja, naj bi bil milijon ton surovega železa v enoletni proizvodnji. »Fest« ima šole za specialiste v posameznih proizvodnih panogah. Obiskujejo jih v glavnem mlajši ljudje iz proizvodnje in kakih 600 učencev v gospodarstvu. To pa je samo del obsežnega programa izgradnje in šolanja strokovno usposobljenega delavskega kadra. Ta program obsega tudi interesno povezovanje delavcev s kolektivom. Delavcem in njihovim družinam je »Fest« zgradil stanovanjsko naselje v najlepšem okraju Linza s 1500 dvosobnimi in trisobnimi stanovanji. Za samce so zgradili več hiš s 1200 sobami. V generalni direkciji »Festa« menijo, da je to bolj kakor vse drugo vplivalo na stabilizacijo kadrov in zatiranje fluktuacije.

Zanimivo pa je poudariti, da je ta izgradnja delno obremenila tudi delavce. Delavci namreč prejemajo plače, ki niso vodilne v kovinski stroki, kakor bi človek pričakoval. Z nekoliko nižjo mezdjo delavci plačujejo prispevke v sklade za stanovanjsko in socialno izgradnjo. Tako dobi »Fest« letno nad dva in pol milijona šilingov. Zdej izkoristijo svoje proizvodne zmogljivosti z 91.2%. kar mora večinoma pripisati popolni mehanizaciji in avtomatizaciji cele vrste proizvodnih operacij. Vrednost letnega povečanja proizvodnje znaša do 22 milijonov šilingov. To drugače povedano pomeni, da izdelala »Fest« vsako leto čedalje več izdelkov, za katere je treba najti trg.

Sedanja proizvodnja v »Festu« je že trikratno preseгла avstrijske

potrebe. Toda »Fest« so zgradili v okviru načrtnega razvoja poddržljane industrije železa in jekla. In v vrsti podjetij, s katerimi tvori enotno celoto, je ta kolektiv našel svoje mesto kot proizvajalec jeklene pločevine vseh dimenzij. Samo ta specializirana proizvodnja, ki gre na svetovnem trgu dobro v denar (svetovnih potreb še zmeraj ni moč kriti mesečno za kakih 15.000 ton jeklene pločevine), upravičuje nadaljnjo perspektivno izgradnjo »Festa«.

Sedanje mesto na svetovnem trgu si je »Fest« priboril ne samo s kakovostno proizvodnjo, marveč tudi z razvitim omrežjem svojih zastopništev v tujini. Zdej ima »Fest« v raznih delih sveta kakih 60 zastopništev, ki zajemajo najvažnejše trge jekla in železa.

Aktivna postavka avstrijskega povojnega avstroja

Zdej izvažajo »Fest« jekleno pločevino in ostale konstrukcije v več dežel, med drugim v Kolumbijo, Mehiko, Siam, Indonezijo, Irak, Zahodno Afriko in druge, vtem ko je bil njegov trg do leta 1949 omejen na Vzhodno Nemčijo, Jugoslavijo, Turčijo in Bolgarijo. Če upoštevamo, da se je »Festu« spricho gostega omrežja njegovih zastopništev posrečilo prodati letos jeklene konstrukcije za mostove v več novih deželah, med katerimi so tudi Finska, Egipt, Norveška, Avstralija in Indija, nam postane jasno, zakaj porabi ta velika industrija kakih 10% sredstev za zastopništva v tujini in za trgovsko obdelovanje svetovnega trga.

»Fest« je kljuboval vsem očitkom. Vsa za zdej pomeni ta orjak jeklarske industrije v gospodarskem oziru aktivno postavko povojnega avstrijskega razvoja. Če bodo prišla »težavna leta« za njegovo proizvodnjo, bo za razmišljanje še zmeraj dovolj časa. Tako približno mislijo ljudje, ki stoje na čelu jeklarskega orjaka na bregu Donave.

Nikola Polak

DANES PO SVETU

Upravičene želje

Z večerajšnjim sestankom Pododbora za razorožitev se je začela jeklena sezona mednarodnih sestankov, namenjenih istemu cilju — okrepitvi mira. Obširne priprave, posvetovanja in naglica v glavnih mestih dežel članic Pododbora, vse to je povečalo upanje, da bo sestaneek ploden. Morda znamenja, ki jih je »čutili« v zraku, niso dovolj zanesljivo merilo, moramo pa pripomniti, da v pripravah na newyorški sestanek propagandističnih napotrov sploh ni bilo, da so bile strogo »delovne narave«, da vsi udeleženci na poveljevalce svoje pobude in svojo pripravljenost na kompromise.

Najbrž bodo predlogi in pobude osredene na vprašanje kontrole nad razorožitvijo. To vprašanje je mimogrede rečeno edino, ki je še ostalo predmet sporov, in sicer samo delno. Vskladitev gledišč o načelih in metodah razorožitve se je razvijala v zadnjih dveh letih postopoma, v etapah. Zdi se tako daleč, da so postale razlike in glediščih zares malenkostne.

V čem se strinjajo vlade ZDA in ZSSR, Velike Britanije, Francije in Kanade, katerih predstavniki so člani Pododbora komisije ZN za razorožitev? Načelo postopnega zmanjševanja količine klasične ter popolne prepovedi in uničenja atomskega orožja v drugi fazi razorožitve ni več sporno. Praktično so države tudi že sprejemale.

Jele dovoljene meje oboroženih sil. Ker so že sprejele načelo prepovedi uporabe atomskega orožja razen pri merov obrambe pred agresijo, ni verjetno, da bi mogla prepoved eksperimentiranja s tem orožjem v velikem obsegu dolgo ostati predmet nesoglasja.

Ostane torej vprašanje kontrole. Sovjetski predlog o »alarmnem sistemu« v pristaniščih in na važnih prometnih križiščih, Eisenhowerjev načrt o inspekciji iz zraka, Faurova ideja o kontroli nad oboroževanjem s finančnimi in proračunskimi instrumenti, vse to je podobno delom mozaika, ki bi jih lahko s skrbnimi napori ter morebitnimi popravki in dopolnitvami zložili v skladno celoto.

In naposled, vsa vprašanja v zvezi s kontrolo in razorožitvijo na splošno so omejena na problem medsebojnega zaupanja. Celotno če bi bilo že pred nekaj leti zasnovani nekakšen skupen načrt o razorožitvi, bi moral v vzdušju nezaupanja in strahu ostati tema za akademske debate. Mar ni tako vplivalo tudi vsako omenjanje ideje o razorožitvi, mar niso takšen vtis napravile tudi same vesti o zaslednjih ustreznih organov Združenih narodov na svetu, zaverovanih v oboroževanje? Tekmovanje v oboroževanju je bilo sad in najočistnejši izraz dobe, skoz katero poligrama gre. Zdej se začenja vplivati kot anahronizem in zdej za svet že zaslednja priznavati kot oviro za nadaljnji napredek.

Šele vrsta večjih in manjših uspehov na poti k zmanjšanju napetosti je lahko povzročila, da so postali načrti o omejitvi in zmanjšanju oborožitve uresničljivi. Vprašanje ni v popolnosti tega ali onega načrta, ker bi ustreznih in praktičnih načrtov za razorožitev bilo mnogo. Vse to je stvar pripravljenosti držav, da res storijo prve skupne korake na poti k razorožitvi. Ti koraki bi lahko bili skromni, toda tudi daljnosežni po posledicah. To seveda naša predvsem na tiste, ki imajo največ orožja.

Ce presojamo stvari iz tega vidika, tedaj ni dvoma, da so obzorja zdej mnogo svetlejša, da je več upanja na sporazumevanje, kakor ob prejšnjih zaslednjih Pododbora. Verjetno to ob upoštevanju tudi vseh ostalih težav ni pretiran optimizem. Svet bo z največjo pozornostjo spremljal sestanek v New Yorku, ker je najbolj neposredno zainteresiran na vsem, kar bodo tam obravnavali in ker je jasno spoznal prednost atomskega elektrana pred atomskimi bombami.

Ob začetku njegovega dela lahko Pododbora samo želimo obilo uspehov in izraziti upanje, da bo postal skupni načrt o zmanjšanju oborožitve kmalu predmet razprave vseh vlad v okviru Združenih narodov.

G. Altman

INDIJA

GIBANJE ZA OSVOBODITEV GOE

Bombay, 29. avg. (AFP) Odbor za osvoboditev Goe, ki že tri dni zaseda v Puni, je sklenil, »nadaljevati miroljubno gibanje za osvoboditev Goe«. Razen tega je odbor sprejel resolucijo, v kateri zahteva od indijskega naroda, naj »nadalje podpira boj za osvoboditev Goe, da bi tako odstranil poslednje ostanke kolonializma v Indiji«.

EPIDEMIJA KOLERE

New Delhi, 29. avg. (AFP) V indijski pokrajini Bihar je spricho polje prišlo do epidemije kolere. Za to bolezenijo je doslej umrlo 304 ljudi.

ZUNANJEPOLITIČNI PROBLEMI INDIJE

VZDUŠJE SE JE ZBOLJŠALO

Splošna bilanca je po mnenju poslancev ugodna in v skladu z razvojem na svetu

New Delhi, 29. avg. (Tanjug) Podatki, objavljeni v prvi polovici letošnjega zasedanja indijske skupsčine, kažejo, da se je v zunanjepolitičnih zadevah zmanjšanje narodnih predstavnikov gibalo v glavnem okrog vprašanja Goe ter stikov med Indijo in njenimi sosedi. Pojasnila, ki so jih dajali o teh vprašanjih so predstavniki vlade, kažejo, da v predstavniki vlade, ki je te dni dala večjo vsoto za pomoč pakistanskim žrtvam velikih poplav.

Stiki med Ceylonom in Indijo, ki so zmeraj veljali za prijateljske, se sudejo tudi zdaj, kakor pred dvema letoma, okrog perečega vprašanja indijskih izseljencev na ta južni otok. Vse kaže, da lamski sporazum med ministrskima predsednikoma, od katerega je Indija pričakovala pripoznanje ceylonskega državljanstva za polovico izseljencev, vtem ko bi druga polovica delno dobila dovoljenje za delo in bivanje, delno pa bi postala predmet skupno formulirane politike obeh vlad, ni rodil zelenih sadov. Zadnje dni so bila izmenjanja pisma med Nehrujem in Kotelavalo in »vprašanje je obtičalo na mrtvi točki« zaradi stališča vlade v Colombu, ki pripoznavajo pravico do državljanstva samo vsakemu desetemu v skupini tistih, ki jih smatra Indija za ceylonske državljane.

To pereče gospodarsko, tu tudi politično vprašanje zavira hitrejši razvoj prijateljskih stikov

darskih stikov, od česar pričakujejo mnogo tako na gospodarskem, kakor tudi na političnem torišču.

S posebnim zadovoljstvom so tu sprejeli izjavo pakistanskega veleposlanika, da stoji njegova dežela v vprašanju spora za Goo ob strani, kakor tudi prijateljski ukrep indijske vlade, ki je te dni dala večjo vsoto za pomoč pakistanskim žrtvam velikih poplav.

Stiki med Ceylonom in Indijo, ki so zmeraj veljali za prijateljske, se sudejo tudi zdaj, kakor pred dvema letoma, okrog perečega vprašanja indijskih izseljencev na ta južni otok. Vse kaže, da lamski sporazum med ministrskima predsednikoma, od katerega je Indija pričakovala pripoznanje ceylonskega državljanstva za polovico izseljencev, vtem ko bi druga polovica delno dobila dovoljenje za delo in bivanje, delno pa bi postala predmet skupno formulirane politike obeh vlad, ni rodil zelenih sadov. Zadnje dni so bila izmenjanja pisma med Nehrujem in Kotelavalo in »vprašanje je obtičalo na mrtvi točki« zaradi stališča vlade v Colombu, ki pripoznavajo pravico do državljanstva samo vsakemu desetemu v skupini tistih, ki jih smatra Indija za ceylonske državljane.

To pereče gospodarsko, tu tudi politično vprašanje zavira hitrejši razvoj prijateljskih stikov

med obema sosedama. Toda v Delhiju je vzbudilo pozornost tudi zelo ugodno komentirano stališče ceylonske vlade v vseh vprašanjih, ki se tičejo obeh dežel, na širšem mednarodnem torišču, predvsem v vprašanju portugalskih posesti. Ceylonska vlada je namreč odklonila bivšemu portugalskemu predstavniku v Delhiju dovoljenje, da bi namesto zaprtga predstavnitva v Indiji odprli novo v Colombu.

Odgovori vladnih predstavnikov na posamezna vprašanja poslancev poudarjajo izredno prisrčne stike, ki se razvijajo med to deželo in Burmo ter Indonezijo in Kambodžo. Tudi stiki med Kitajsko in Indijo se razvijajo zelo ugodno, kakor so ugotovili tu v zvezi z objavo stališča Kitajske nasproti Indokini, kjer so na južnem delu Vietnam zadnji dogodki nevarno ogrožali celo obstoj nevtralne komisije, katere predsednik je predstavnik Indije.

Splošna bilanca, na katero kaže debata v parlamentu, je torej po mnenju poslancev »ugodna in v popolnem skladu z razvojem na svetu«. Ne da bi zanikali vpliv tega razvoja na stike med Indijo in azijskimi deželami, v Delhiju vendar poudarjajo, da je bandunška konferenca poudarila potrebo po solidarnosti azijskih dežel in znatno omajala temelje tistih gledišč, ki so se v obravnavanju sporov naslanjala na možnost uporabe sile.

NASI IZSELJENCI V AMERIKI

Tamo daleko...

Košček Dalmacije na Long Islandu — Tradicije se ohranjajo skozi rodove

manj umetnih juh iz konserv, malo divljine nepokvarjene zemlje in brečih svetil v pusti noči, v trenutkih pozabe na vse, kar je videl in slišal v bučni brodovski metropoli, na Wallstreet, steklene palače, pravokotno Rockefellerjevo središče in načičkani, toda vitki in lepi stolp Empire State Building, največje postopje na svetu.

V neposredni bližini tega orjaškega mesta pri Montauku pa drži ozka pot k nepričakovano malo znanemu in še zmeraj neuniformiranemu naselju Leni rtič. Desetletja na morala miniti, da so se sedanjim prebivalcem Lenega rtiča izpolnile sanje o vrnitvi na morje. To sicer niso obale Korčule, Šibenika ali Bologa, vode pa so iste, ki vežejo morja in oceane. Pred 30, 50 in več leti so odpotovali iz obubožanih jugoslovanskih domov po svetu. Bili so rudarji in mizarji, celorešički in kurjači, med njimi celo nekaj gasilcev in nadzornikov. Zdej, ko jih obžgalo sonce in ko so jih utrdili vetrovi na poljih Amerike, ko so jim omagale žuljave roke po tovarnah in ko so naposled zaslužili življenjski počitek, so prišli, da bi ostanek svojih upokojskih dni preživeli ob pogledu na sinjo gladino, da bi obdelovali

okrog hiš pisane vrtičke, ki so jih kakor vse ostalo ustvarili z lastnimi žuljavimi rokami.

Ko popravljajo mreže in pleskajo na novo ribiške čolne, njihove oči še zmeraj sanjarijo o Dalmaciji. Pesem pa poje o rodni grudi: »Tamo daleko, daleko kraj mora...«

In nikjer niso menda njene besede tako globoke in žalostne, kakor tu. Za rodove prvih priseljencev je namreč to bila in ostala tujina. Vse, kar se zdaj iščejo v njej, je nekaj, kar bi jih spominjalo na detinstvo pod domačim soncem.

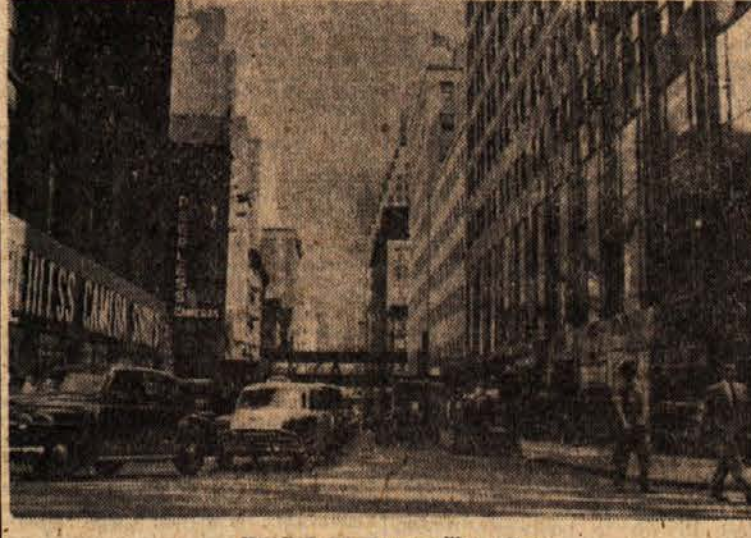
Tu na Lenem rtiču se spominjajo burnih dni 1905 in naslednjih let, ko so v spopadih s privatnimi armadami trustov in policije nosili na svojih ramenih stavke in boj za pripoznanje sindikatov. Zdej je vse to samo še daljna minulost. Prišli so sem, v Ameriko, da bi živeli, in tu so pognali korenine.

Z OČETA NA SINA

Kdaj pa kdaj se zbero na veseličah, okrog jagnjeta na ražnju in tamburašev. Široko odprtili oči poslušajo tiste, ki so zaslužili dovolj, da obiščejo svoje »v domovini«. Razdeljeni po narodnih skupinah se niso združili. Toda primer svobodnih in složnih republik v Jugoslaviji že zapuščajo globoke sledove. V mnogih kulturnih domovih čuvajo narodno izročilo. V enem teh domov, v Clevelandu, imajo dvorano z 2500 sedeži. Hrvatska bratska zajednica ima 120.000 članov, Slovenska podpora enota šteje 90.000, Srbska narodna zveza kakih 20.000. Hrvatska katoliška zajednica 10.000. Slovenska katoliška skupnost 15.000, Srbsko jedinstvo pa 2500 članov. Tudi Makedonci iz krajev v Jugoslaviji in zunaj nje imajo skupne organizacije.

Pesmi in plesi, knjige in materin jezik se prenašajo z očeta na sina, z matere na hčer. In celo tisti, katerih starši so bili rojeni tu in ki ne znajo več jezika svoje domovine, čuvajo njeno tradicijo — plesne in glasbo. Stari kraj živi v njih, v njihovih otrokih in vnukih. In tako bo ostalo tudi v bodočih rodovih.

JASA LEVI

Pogled na newyorško ulico

Od našega stalnega dopisnika

Montauk, Long Island, 27. avg. Iz oken družine Baltazar je odmevala pesem. Bila je nedelja in sorodniki so prišli na kozareček vina, da bi se malo povesečili in pokramljali. Na gladini sinjega zaliva se je gugala barčica Barbe Josipa. »Mnogo sem jih ujel na tale trnek, kakor pri nas, ko zapihljajo ugodne sapice«, je pripovedoval ob vsaki priložnosti, ne da bi se nehul čuditi bogatemu naravnemu dršičju na koncu zelo dolgega otoka Long Islanda. Sem, na Lasy Point (Leni rtič), prideš po ozki cesti prek peščenih sipin in zapuščeni travnikov, mimo grmičev zimzelena in gošče nekakšnega velikega pleva. Pot je asfaltirana, toda za razmere ameriškega Vzhoda več ko tesna. Obala, komaj 200 km od newyorških nebotičnikov, pa je mirna, brez čuvajev, ki po drugih plažah vračajo drznejše plavče na kopno, brž ko odplavajo od obale nad 50 m.

Leni rtič. Ljudje, ki so na tem rtiču zgradili delno še nedograjene hišice iz lesa in kamenja, dobro poznajo pot in žulje. Na bleščete belih tablicah malone pred vsako izmed njih je napisana domača ime: »Šilic, Urković, Kostić«. To je košček Dalmacije.

KAKOR V DOMAČEM KRAJU

Po New Yorku z njegovimi osmimi milijoni prebivalcev in blizu štirinaj milijoni avtomobilov si človek zaželi malo več narave in malo

UVELJAVLJANJE NOVEGA KOMUNALNEGA SISTEMA NA GORIŠKEM

Vse priprave zaključene

Težave zaradi pomanjkanja strokovno sposobnih uslužbencev — V gimnazijah in osnovnih šolah goriške komunalne skupnosti je premalo učnih moči

Na OLO v Novi Gorici ter sedežih bodočih dvanajstih občin na Goriškem in Tolminskem so zaključili vse priprave za prehod na nov komunalni sistem. Novi občinski ljudski odbori bodo kot povsod v državi začeli delati v četrtek, dne 1. septembra, ko preneha pristojnost starih organov oblasti. V zadnjih dneh so reševali razna vprašanja glede zasedbe aparatov novih občin in okraja s strokovno sposobnimi uslužbenci, kar je na Primorskem povzročalo največ težav.

Na okrajnem ljudskem odboru bodo vsa delovna mesta v glavnem zadovoljivo zasedena, vsaj kar se vodilnih uslužbencev tiče. Le v uradu za plan bo ostalo nekaj mest nezasedenih, ker ni moč dobiti zadostno visokokvalificiranih uslužbencev, zlasti ekonomistov in pravnikov. Seveda pa bi bilo treba domala vse urade izpolniti z dobrimi pomožnimi uslužbenci (strojepejske, stenografi itd.), ki jih je na Primorskem posebno težko dobiti. Problem bi bilo moč rešiti le z uslužbenci od dugo, zanje pa ni stanovanj.

Veliko slabši je položaj na občinskih ljudskih odborih, kjer bo več vodilnih mest moralo ostati praznih ter je dovolj le nižjih administrativnih uslužbencev. Ponekod bodo zato vsaj v začetku prisiljeni nekateri sorodne referate in oddelke združiti, čeprav bo to morda oteževalo delo. Zlasti je kritična zasedba svetov za gospodarstvo in uprav za dohodke, ker so za te resore potrebni ekonomisti in pravniki. Samo v večjih občinah imajo za ta dva organa načelnike, vtem ko so morali v manjših na vodilna mesta začasno imenovati referente. Glede personalne zasedbe nove občine je najbolj kritičen položaj v Bredih.

Morda bo stanje moč nekoliko izboljšati konec leta, ko bo na okraju ukinjena Uprava za dohodke in proračun ter bo del uslužbencev lahko dobil zaposlitev na občinah. Takrat bo morda tudi mogoče izpolniti okrajno upravo za plan. Hkrati z novimi občinami bodo začele delati tudi krajevne pisarne, ki jih bodo odprli v vseh središčih bivših občin.

Minulo soboto se je v Novi Gorici sesal na svojo prvo sejo novoizvoljeni Svet za šolstvo goriške komunalne skupnosti. Sejo so prisostvovali tudi člani dosedanjih svetov za prosveto in kulturo okrajev Gorica in Tolmin. Razpravljali so o dokončni zasedbi delovnih mest v šolah ter nekaterih organizacijsko-tehničnih vprašanjih v zvezi z bližnjim začetkom novega šolskega leta. Znano je, da se bo pouk v vseh šolah začel 6. septembra.

Okrajni inšpektor za osnovne šole je v svojem poročilu znova ugotovil veliko pomanjkanje učiteljev, ki bi jih za popolno zasedbo vseh oddelkov samo na Goriškem potrebovali še okoli 50. Na Tolminskem pomanjkanje prosvetnih delavcev, razen visokokvalificiranih

pedagogov za učiteljske v Tolminu, ni tako pereče. V razpravi so podarili, da pomanjkanje in preobremenjenost učnih moči znatno vpliva na kakovost pouka ter zavira njihovo strokovno izpopolnjevanje. Posebno je kritično stanje v osnovnih šolah ozir. osemlečkih v Čepovanu, Črnem vrhu, Grgarju, na Otlici, v Podragi, Sempetru, Vrhpolju, Vrtojbi, Ajševici in Podnanosu. Treba bo na neki način poiskati izhod iz sedanjega položaja, ko se v osnovnih šolah zaradi večjega

Solkanski most čez Sočo

številu otrok vsako leto odpirajo novi oddelki, vtem ko je učnih moči vedno manj. V obmejnih krajih uživajo prosvetni delavci določene materialne ugodnosti, ki pa vsaj do sedaj še niso dale pričakovanih rezultatov.

V otroških vrtec je položaj nekoliko boljši in tudi večje upanje, da bo v kratkem moč dobiti še nekaj potrebnih kvalificiranih vzgojiteljic. Slabo pa je materialno stanje vrtec, saj na pr. niti eden, razen v Solkanu, nima lastne zgradbe. Za zboljšanje delovnih pogojev vzgojiteljic in skrajšanje njihovega delovnika, ki sedaj traja od sedmih zjutraj do petih popoldne, bi morda kazalo namestiti nekaj otroških negovalk. Slednje bi opravljale razna pomožna dela pri otrocih. Takšna je namreč praksa v drugih republikah in Slovenija tudi v tem pogledu ne bo mogla več dolgo zaostajati za njimi.

Šef šolske inšpekcije prof. Slavko Kretič je v svojem poročilu opisal stanje in probleme v enajstih gimnazijah na Goriškem. V prihodnjem šolskem letu bodo imele kakih 90 oddelkov, kar je nekaj

manj kot lani, vendar je zanje na razpolago komaj 100 učnih moči. To je mnogo premalo za zadovoljivo zasedbo vseh razredov ter bi za vsako gimnazijo v okraju potrebovali vsaj še dva predmetna učitelja oziroma profesorja. Posebno primanjkuje profesorjev za slovenski in angleški jezik, romaniško, matematiko, zgodovino ter telesno vzgojo. Po mnenju prof. Kretiča je letos zasedba mest najslabša v zadnjih letih. Prihodnje leto se bo stanje bržčas občutno zboljšalo, ker pričakujejo nove absolvente raznih fakultet. Višje pedagoške šole ter učiteljska.

Zaradi omenjenega pomanjkanja prosvetnih delavcev v zadnjih letih niso mogli dovolj skrbeti za dijaške domove v obeh okrajih, ki nima niti eden potrebnega vzgo-

jitelja. Dijaki v teh domovih so zato večidel prepuščeni sami sebi ozir. dobri volji posameznih upravnikov, ki sami vzlic prizadevnosti ne zmorejo vsega dela. Dijaki dom v Novi Gorici pa je celo brez upravnika.

O DEJAVNOSTI LJUDSKE UNIVEZE V LJUBLJANI

Za splošno izobrazbo našega delovnega človeka

Lani je 394 predavanj obiskalo 40 tisoč ljudi — Bogat program za prihodnje leto

Že v prvih letih po osvoboditvi se je pri nas začela realizirati ideja o organizaciji izvenpoklicne izobrazbe naših delovnih ljudi. Prva slučajna predavanja in tečaji so se v nekaj letih izoblikovala v smotrno in intenzivno izobraževalno dejavnost, ki jo je usmerjala Ljudska univerza. V prvih letih njenega obstoja je že prebrodila začetne težave pri zbiranju predavateljev okrog sebe ter pri iskanju najprimernejših oblik splošno izobraževalnega dela.

Njihovo prizadevanje, da bi privabili v svoje učilnice čim več delavcev iz proizvodnje, pa v prvih letih ni rodilo zadovoljivega uspeha. Zato so v letu 1953 ustanovili delavsko univerzo, ki naj bi bila namenjena izključno delovnim kolektivom. V tem letu je v 12 podjetjih pripravila nad 120 predavanj. Vendar je praksa pokazala, da bi kljub nekaterim pozitivnim posledicam popolno oddvajanje delavskega izobraževanja ne koristilo smotrno našega splošno-izobraževalnega dela. Zato je lani tudi za izobraževanje delavstva neposredno skrbela Ljudska univerza. Predavanja pa je pripravljala v kolektivih in tako povečala zanimanje delavstva za različna vprašanja družbenega življenja.

V 27 podjetjih je pripravila 157 predavanj in sedem ciklusev predavanj, ki jih je obiskalo nad 6846 delavcev in uslužbencev ali povprečno 43 poslušalcev na vsako predavanje. Uspelo je pozitivno zanimanje za predavanja, saj so nekatera podjetja, kjer je bilo lani samo nekaj predavanj, izrazilo željo, da bi jim v letošnjem letu pripravili ciklus predavanj o nekaterih političnih problemih in problemih iz naravoslovja. Najbolj razgibana področja Ljudske univerze so v tovarni Saturnus, Pošta 1, Megrad, Angora, Alko, Uprava cest, Kurilnica itd.

Vsem ostalim prebivalcem Ljubljane in okolice pa so bila v minulih dveh letih namenjena centralna predavanja, ki jih je pripravljala v mestnem središču Centralna ljudska univerza. V letih 1953-54 je bilo 157 predavanj in 27 ciklusev predavanj, ki jih je obiskalo nad 44.000 ljudi. Najbolj so se zanimali za predavanja o vzgoji ter predavanja iz zgodovine umetnosti. Ta predavanja je redno obiskovalo 250 do 300 ljudi. Lani je bilo že 14 ciklusev predavanj in 394 posameznih predavanj, ki jih je poslušalo 39.693 ljudi. Povprečno sta bili torej

Nad 7 milijonov pomoči kmetom

Uprava sklada za pospeševanje kmetijstva pri doslejšnjem Okrajnem ljudskem odboru Ljutomer je razpisala natečaj za razdelitev razpoložljivih sredstev v letošnjem letu. Prošnje s potrebnimi dokumenti bo sprejemala do konca oktobra. Podpora lahko dobijo v določenih mejah zasebni kmetovalci, kmetijske zadruge in kmetijska gospodarstva. V skupnem znesku so razpisali 7.300.000 din, ki jih razdelijo na razne panoge kmetijstva takole: za silose in gnojilne jame 4.000.000 din, za obnovo vinogradov 1.000.000 din, za sadjarstvo 1.300.000 din — nekaj več kot polovico tega za ureditev novih nasadov, ostalo pa za izboljšanje starih — 700.000 din za regres pri nabavi škropilnic in 300.000 din za apnenje kmetijskih zemljišč. Prednost pri dodelitvi pomoči bodo imeli tisti kmetovalci, ki bodo posadili ali obnovili večje površine sadovnjakov in vinogradov pod strokovnim vodstvom kmetijskih strokovnjakov. Če bo več prisilcev obnavljalo skupno na združenih površini najmanj 2 ha, bo prispevek za 50 % višji kot običajno.

Razen tega ima Sklad za pospeševanje kmetijstva pri OLO Ljutomer še 7.700.000 din za druge potrebe. 1.000.000 din bo razdelil za regrese pri nakupu priznanih semen in 300.000 din za škropivo. Za ureditev dveh umetnih oplojevalnic krav — v Stročji vasi pri Ljutomeru in v Vidnu ob Ščavnici — ter za organizacijo razstav plemenske živine in drugo je določil 4.100.000 din. Razen tega za veterinarsko službo še 1.000.000 din. Podprl bo tudi Nižjo kmetijsko šolo v Podgradu s 300.000 din, z enakim zneskom pa še drevnice ter rajonizacijo sadjarstva in vinogradništva. Posebno skrb posveča poizkusom v vseh panogah kmetijstva, ki so najbolj metoda za izobraževanje starejših kmetovalcev, in je za ta namen določilnih 500.000 din. Manjši znesek bodo porabili še za literaturo in razne oblike propagande.

Na državnem posestvu Rakičani so letos na 30 arih prvič posajali tobakovo rastlino, ki je presenetljivo uspeša. Če bo tudi dobre kakovosti, kar bodo ugotovili v ljubljanski Tobačni tovarni, je bodo prihodnje pomlad posejali na večji površini.

POSKUSNI NASADI TOBAKA V SLOVENIJI

Ljubljanska tobačna tovarna sicer že izdeluje poleg cigaret tudi cigare in druge tobačne izdelke, toda sami priznajo, da s kvaliteto cigar niso zadovoljni. Vojvodinski tobak, ki ga predelujejo v cigare, je težko dobiti, zlasti kvalitetnejšega, zaradi velikega povpraševanja zahodnoevropskih

V Perničah bodo odkrili veličastnega spomenik padlim

Borci »Lackovega odreda« bodo v nedeljo, dne 4. septembra pohajali v Perniče, kjer bodo na pobudo občinskega odbora Zveze borcev v Muti sodelovali pri prenosu posmrtnih ostankov svojih medvojnih tovarišev s perniškega pokopališča na prostor ob novem spomeniku. Ta komemoracija bo združena z odkritjem veličastnega spomenika. Ob severni meji padlim borcev so postavili spomenik vaskani, ki so bili v vojnih dneh neprecenljiva opora borcev »Lackovega odreda«.

tovarni, kjer ga predelujejo za standardno črno cigareto. Morda se čudno sliši, toda res je, da gre v tujino za boljše denarje vojvodinski tobak kot najfinišji makedonski, ki je uporabljen le za orientalski tip cigarete.

Ze prva leta po vojni so ljubljanski strokovnjaki menili, da bi se lahko s tovrstnim tobakom osamosvojili, kajti mnogi kraji v Sloveniji imajo podobno klimo kot Vojvodina. S prvimi poskusni saditve tobakove rastline so začeli leta 1951 in sicer v Zirovnici na Gorenjskem. Poskus je uspel. Tako imamo letos v Sloveniji že v nad sto krajih poskusne tobakove nasade in skupni površini 6 ha; na 18 mestih v Prekmurju, na preko 60 v mariborski okolici, precej v Beli krajini in le na dveh mestih na Gorenjskem. Primorska pa, kjer je dovolj sonca, daje sicer kvaliteten tobak, toda le cigaretni, kar pa za ljubljansko tobačno tovarno ne pride v poštev, saj ima za tovrstno proizvodnjo na razpolago dovoljne količine makedonskega tobaka. Na Ptujskem polju je tobak zelo dobro uspeval že po prvi svetovni vojni, proizvodnjo pa so ukinili monopolisti, ker so se bal slovenske in hrvatske konkurence.

Teško bi napisali nekaj trdnjega o teh poskusih, zlasti ker so bila zadnja tri leta zaradi vremenskih neprilik za te poskuse zelo neugodna; preveč je bilo dežja, mraza in nekateri kraji niso dosegli niti 90 dni vegetacijske rasti. Najboljše rezultate so dali nasadi na višinah, kot so Klopni vrh na Pohorju, Križ nad Jesenicami in madžarska sorta tobakove rastline, ki daje črni tobak in najbolj uspeva v Prekmurju. Po količinah so dali vsi poskusni nasadi večje donose, kakršni so v ostalih krajih naše države, glede kvalitete pa bomo poročali lahko šele po nekaj letih, kako se bo obnesla produkcija.

Z dosedanjim proizvodnjo domačega tobaka bo ljubljanska tobačna tovarna že letos dala na tržišče nove izdelke cigar tipa trabuko, brazileke, havana, karavanke in cigarillos, toda še vedno z dodatkom uvoženega tobaka, čeprav v zelo majhnih količinah.

Tovarna brez zalog

Mariborska tovarna trakov in sukana se čedalje bolj uveljavlja s svojimi izdelki na tržišču, ki so enakovredni inozemskim. S proizvodnjo v glavnem krije potrebo domačega trga. Glede kreditov je najbrž edino podjetje v Mariboru, ker jih ne potrebuje, saj tovarna skorajda ne pozna zalog. Obratna sredstva brez težav hitro obrača. Proizvodnjo zavira pomanjkanje surovin. Podjetje je zaradi tega deloma preusmerilo proizvodnjo v druge izdelke.

Naloge mladine v ptujskem okraju

V soboto 27. t. m. je razširjeni plenum Okrajnega komiteja LMS Ptuj razpravljal o vlogi in nalogah občinskih mladinskih vodstev pri vključevanju mladine k širšemu sodelovanju v družbenem življenju novih občin. Mladinska organizacija v ptujskem okraju se vse bolj uveljavlja v javnem življenju. V delavskih svetih sodeluje 803 mladincev in mladink, v upravnih odborih 314, v upravnih odborih kmetijskih združenj pa 20 mladincev. Mladi ljudje delajo tudi v vseh drugih organih družbenega upravljanja. Najmanj dejavnosti mladine je opaziti na vasi. Ker je ptujski okraj predvsem agraren, je plenum posebej poudarjal važnost, da tudi vaska mladina sodeluje pri reševanju družbene problematike na vasi. Občinski mladinski komiteji bodo morali storiti mnogo več za doseg tega cilja.

Nadalje je bilo govora o delu osnovnih mladinskih organizacij. V desetih novih občinah je 119 mladih organizacij, ki so bolj ali manj dejavne. Ponekod je organizacija samo na papirju. Po statističnih podatkih, s katerimi razpolaga Okrajni komitej LMS, je od 10.564 mladincev organiziranih 6381. Mladinska vodstva bodo morala s pestrejšim delom poživiti delovanje mladine v organizaciji. Predvsem je to važno za kmečko mladino, ki v suhoparnih sestankih ne najde pravega zanimanja za delo. Plenum je sklenil, da bodo mladinska vodstva s pomočjo Okrajne zadrzne zveze pričela »stanjavati krožke za strokovno vzgojo »kmečke« mladine. Krožki bodo razdeljeni na razna področja kmetijske proizvodnje: poljedelstvo, živinorejo, sadjarstvo in drugo. Vsak krožek bo vodil kmetijski strokovnjak, ukvarjali pa se bodo tudi s poizušitvostvom na lastni zemlji in zemlji kmetijskih gospodarstev. Ti krožki bodo vsakakor vzbudili mnogo zanimanja med mladino na vasi.

S konference matičarjev v Novi Gorici

Nova Gorica, 29. avg. Na Tajništvu za notranje zadeve v Novi Gorici je bila dopoldne konferenca občinskih matičarjev, na kateri so razpravljali o podrobnostih videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu, ter sprejeli več navodil za izpolnjevanje in sprejemanje prošnje za potna dovoljenja. Postaja LM na Goriškem in Tolminskem že drugi dan sprejemajo prošnje, jutri pa bodo to opravilo v celoti prevzeli ljudski odbori in krajevne pisarne.

Matični uradi v obeh okrajih bodo verjetno jutri sprejeli točne sezname vasi in naselij, ki po sporazumu sodijo v 10-kilometrski obmejni pas, da bi tako odpadli vsi dvomi in nejasnosti. Zvedeli smo, da v obmejni pas pripada celotna občina Grgar in bližnja naselja do Banjščice in Trnovca, Na Vipavskem pa celotno področje od državne meje

do vključno Dornberka (prej Zali hrib). Na pristojnih jugoslovanskih mestih so predlagali, da bi v obmejni pas vključili tudi izletniški kraj Čepovan in Lovke, kamor so nekaj radi zahajali zlasti Goričani. Italijanski oblasti na ta predlog še niso odgovorile.

Vsak prebivalec obmejnega pasu (razen kmetov in drugih kategorij prebivalstva, ki uživajo posebne ugodnosti) bo pri enkratnem prehodu meje na podlagi potnega dovoljenja v banki ali pri pooblaščenih menjalnicah na blokih prve kategorije zamenjal 500 din za 600 lir. Vrednost raznih predmetov, ki jih bo ob povratku lahko prinesel s seboj, ne bo smela presežati omenjene vsote.

Občinski matičarji s Tolminske bodo o teh vprašanjih razpravljali na konferenci, ki bo jutri dopoldne v Tolminu. M. D.

Združitev Trgovinsko-gostinskih zbornic goriškega in tolminskega okraja

Spričo bližnje uvedbe novega komunalnega sistema, skladno z ostalimi organi, sta se prejšnji teden v Novi Gorici združili tudi Trgovinsko-gostinski zbornici goriškega in tolminskega okraja. Na skupnih sejah upravnih in nadzornih odborov so izvolili začasna vodstva obeh zbornic, ki bodo opravljala tekoče posle do občnih zborov, ki bodo bržčas v začetku januarja prihodnjega leta.

Za začasnega predsednika Gostinske zbornice goriške komunalne skupnosti je bil izvoljen tov. Ivan Abramčič, vtem ko je bil za tajnika imenovan tov. Lado Sulič. Razen

tega sta bila izvoljena začasni upravni in nadzorni odbor ter dva podpredsednika iz Nove Gorice in Tolmina.

Za začasnega predsednika Trgovinske zbornice je bil izvoljen tov. Jožef Kodermac, medtem ko bo do imenovanja novega tajnika njegove posle opravljal tov. Jože Boltar. Podpredsedniki zbornice so iz Nove Gorice, Tolmina in Idrije, tako da bodo pri sprejemanju raznih sklepov zastopani predstavniki vseh treh geografskih področij. Obe zbornici bosta do nadaljnjega obdržali podružnici v Tolminu. M. D.

I Z K O P R A

Presežek dohodkov socialnega zavarovanja za gradnjo zdravstvenih objektov

V Kopru je bila v soboto prva skupščina okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje koprške komunalne skupnosti. Udeležili so se delegati dosedanjih okrajnih skupščin v Kopru, Sežani in Postojni. V prihodnje bo zavod za socialno zavarovanje prilagodil svoje organizacijske oblike na ob-

močju novega koprškega okraja. Tako bodo ustanovili podružnice z obsežnimi pooblastili za upravljanje poslov socialnega zavarovanja v Sežani, Postojni in Piranu, izpostavilo pa le za sedaj v Ilirski Bistrici. V kolikor bo potrebnih več podružnic in izpostav, bo upravni odbor predlagal ustanovitve svojih poslovalnic v vseh večjih krajih koprške komunalne skupnosti.

Na območju koprškega okraja je nad 26.000 zavarovancev. Ko-

prski zavod za socialno zavarovanje bo 200 milijonov din, ki so ostali kot presežek iz dohodkov socialnega zavarovanja, vložil v gradnjo novih zdravstvenih objektov.

Ob zaključku so sklenili da bodo izdali statut zavoda za socialno zavarovanje, ki bo določal pristojnosti vseh njegovih organov. Skupščina je tudi izvolila začasnemu sedemčlanski izvršni odbor in imenovala za direktorja zavoda Bogomila Bitežnika.

Novi upravni odbor Gasilske zveze za koprsko komunalno skupnost

Koper, 29. avgusta. — Včeraj so delegati 35 gasilskih društev koprškega, sežanskega, goriške in postojnskega okraja v Kopru

izvolili upravni odbor gasilske zveze koprške komunalne skupnosti. Ustanovnemu obtnemu zboru so prisostvovali številni predstavniki ljudske oblasti in družbenih organizacij, med njimi predsednik Gasilske zveze Slovenije Matevž Hec, zvezni ljudski poslanec Aton Sturm in predsednik okrajnega zbora koprškega okraja Anton Ukmar.

V razpravi glede nadaljnega dela društev so delegati predvsem poudarili, da bo potrebno vključevati več žensk in mladine v gasilsko organizacijo, izboljšati strokovno izobraževanje članstva in preventivno službo. Sklenili so tudi, da bodo izboljšali povezavo gasilskih organizacij z množičnimi organizacijami, prihodnje leto pa bodo organizirali v Kopru, okrajni gasilski festival.

Na zborovanju so tudi izročili odklonevanja za požrtvovalno večletno delo Karlu Klunju, Avreliju Kačiču in Cirilu Hladetu iz Kopra.

Do konca turistične sezone 60.000 nočin

V bujskem okraju je letos zelo uspešna turistična sezona. Vsi hoteli v Umagu in Savudriji so zasedeni do konca septembra. Mnogi gostje pa letujejo v campingih in weekend hišicah. Računajo, da bodo do konca sezone turistični uradi zabeležili nad 60.000 nočin.

Če je tuberkulozno kravo škoda prodati

Najmanj 10 let bi potrebovali letno po 10 milijonov din, da bi govejo tuberkulozo popolnoma odpravili

Pri kmetovalcu K. iz Borejcev so pri predzadnji tuberkulizaciji ugotovili, da so vse njegove štiri krave bolne za tuberkulozo. Lastnik je tri krave prodal in kupil tri zdrave. Celrte pa ni hotel prodati, ker se mu je je zdelo škoda. Krava je bila res lepa, toda njegova tolažba, da si bo morda kako opomogla, se ni uresničila. Nasprotno, zgodilo se je tisto, kar ni niti malo pričakoval in kar ni hotel verjeti, tistim, ki so ga svarili. Zdrave krave, ki jih je imel zraven tuberkulozne, so se okužile. Ene tuberkulozne krave je bilo štiri, treh zdravih pa ne. Kakšno škodo povzročila neprevidnost!

Podobno se je zgodilo kmetovalcu Z. iz Satahovec. Ugotovili so, da ima tri tuberkulozne goveda, a jih ni prodal; zato so mu bolna goveda do naslednje tuberkulizacije okužila še pet zdravih. Sedaj bo moral prodati vsa goveja živino in kupiti drugo, če bo hotel odpraviti tuberkulozo, kar je za uspešno živinorejstvo nujno. Podobnih primerov je v murskosoboškem okraju mnogo, čeprav je precej kmetovalcev poslušalo nasvete živinorejskih strokovnjakov in prodalo okuženo živino.

Kako hitro se goveja tuberkuloza širi, kaže tudi primer v Trimlinih, kjer se je razširila že skoraj po vsej vasi — od okoli 100 goved jih je bilo okuženih že 30. V zadnjem času so jih 20 že prodali,

ostale pa hočejo spraviti iz svojih hlevov čimprej. Goveja tuberkuloza je nevarna bolezen, ki se hitro širi med živino, posebno če je slabo krmljena, lahko pa zbolijo tudi ljudje. V murskosoboškem okraju jo že dalj časa zatirajo načrtno in pri tem imeli precej uspeha. Pri predzadnji tuberkulizaciji pred tremi leti so našli 6% okuženih goved, pri letošnji pa jih je bilo že samo 3,6%, kar pa je še vedno mnogo.

Hitreje zatiranje bolezni ovira neznanje živinorejcev oziroma podcenjevanje nevarnosti, pa tudi pomanjkanje gmočnih sredstev. Tuberkulozno govedo lahko prodajo samo za zakol, kjer je cena mnogo nižja kot za plemensko živino. To je resna ovira predvsem za revnejše kmetovalce, kajti za prodano kravo ne morejo dobiti druge. Zato jim oblasti pomagajo s kritjem delne razlike — 60 do 80% — pri cenah. Letos imajo za ta namen 2,5 milijona din, kar pa je premalo. Zato je Svet za gospodarstvo pri Okrajnem ljudskem odboru Murska

Huda nevihta nad Ljubljano

Včeraj popoldne se je nad Ljubljano vila 20 minut traja-joča ploha s točo. Hudourni oblaki so prišli s severozahoda in se pozneje pomaknili proti Dolenjski.

V teh kratkih minutah, ko je padlo 38 mm dežja, se je Ljubljana zakalila in narasla za več kot pol metra. Buldožerja, ki sta pri Zmojskem mostu nakladala na kamione zadnje kubike materiala, sta se nenadoma znašla v kalnih valovih, ki so pljuskali čez gosenice in grozili, da zalijejo motor. V najhujšem naliivu sta požrtvovalna strojnika Robert Prijatelj in Ivan Vodar vžgala motorja in odpeljala buldožerja h Gradašnici, kjer imajo postajo. Požrtvovalna delavca sta s tem rešila svojemu podjetju nekaj 10 tisoč dinarjev.

Zaradi naliiva pa je voda zalila tudi več kleti, da so morali ljudje poklicati gasilce. V Ljubljani ni bilo večje škode. Dvajset minut trajajoči naliiv pa je pokazal, kako zelo slaba je ljubljanska kanalizacija. —L.

Nova Gorica

V soboto 27. t. m. je bilo v hotelu »Sabotin« zasedanje skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, za katero so razpravljali in sklepali o združitvi sedanega goriškega in tolimskega zavoda v en okrajni zavod s sedežem v Novi Gorici. Izvolili so 27 delegatov za novo skupščino, ki se bo sestala v začetku septembra.

Skupščina je med drugim tudi sklenila, da se s sredstvi iz sklada za izboljšanje zdravstvene službe nabavi rešilni avto za reševalno postajo v Novi Gorici. S.

V Lendavi štirje mladinski aktivni

Se pred leti najboljša mladinska organizacija na področju bivšega lendavskega okraja je v zadnjih dveh letih v marsičem nazadovala. V mnogih vaseh sploh ni mladinskih aktivov. V Lendavi in Gaberju pa jih imajo le na papirju. O vsem tem so se pred nedavnim pogovorili v Lendavi predstavniki organizacij Zveze komunistov, SZDL in funkcionarji mladinske organizacije. Ugotovili so, da v mladinskem pevskem zboru DPD Svobode v Lendavi sodeluje še vse premalo mladine, nekoliko več jih je med člani godbe na pihala. Navzoči so sklenili, da bodo v Lendavi ustanovili štiri mladinske aktivne: tri v mestu in enega v podjetju Nafta. Delati pa bodo začeli tudi v okolici. Izvolili so tudi iniciativni odbor, v septembru pa se bodo zbrali predstavniki vseh organizacij in mesta in izvolili občinski komite mladine. F. B.

Turistični teden v Zagorju

Turistično društvo, ki je bilo lani ustanovljeno v Zagorju, bo od 3. do 11. septembra t. l. priredilo Turistični teden, v katerem bodo na sporedu koncerti, lovski večer, ribiški večer, filmi, in modna revija ter bo odprta tudi turistična razstava.

Društvo je v preteklem obdobju doseglo lepe uspehe. V sodelovanju s komunalno upravo ljudskega odbora je mnogo pripomoglo k olepšavi Zagorja. Društvo namerava v zvezi s planinskim društvom izdati poseben almanah o razvoju turizma v našem kraju.

Bralce opozarjamo na nagradno anketo, ki bo objavljena v sobotni številki našega lista.

Sobota sklenil, da bodo gmotno podprli najprej živinorejce v najbolj živinorejskih krajih in v bližini mest, kjer prodajajo mleko. Letos krijejo del razlike v ceni v občinah Puconci in Polana, v mestu Murski Soboti in Trimlinih pri Lendavi.

Zivinorejci pa se ne smejo preveč zanašati samo na pomoč, kajti to bi zahtevalo preveč sredstev in časa. Predvidevajo, da bi potrebovali letno po 10 milijonov din za najmanj 10 let, da bi tuberkulozo popolnoma odpravili. Zivinorejci naj bi prodajali tuberkulozno govedo, četudi ne morejo dobiti gmočne pomoči, predvsem tisti, ki še nimajo okužene vse živine in so gospodarsko bolj trdni. Bolje je imeti v hlevu eno kravo manj, kot dopustiti, da se okuži vsa živina. P.

Mladina v jeseniški komuni

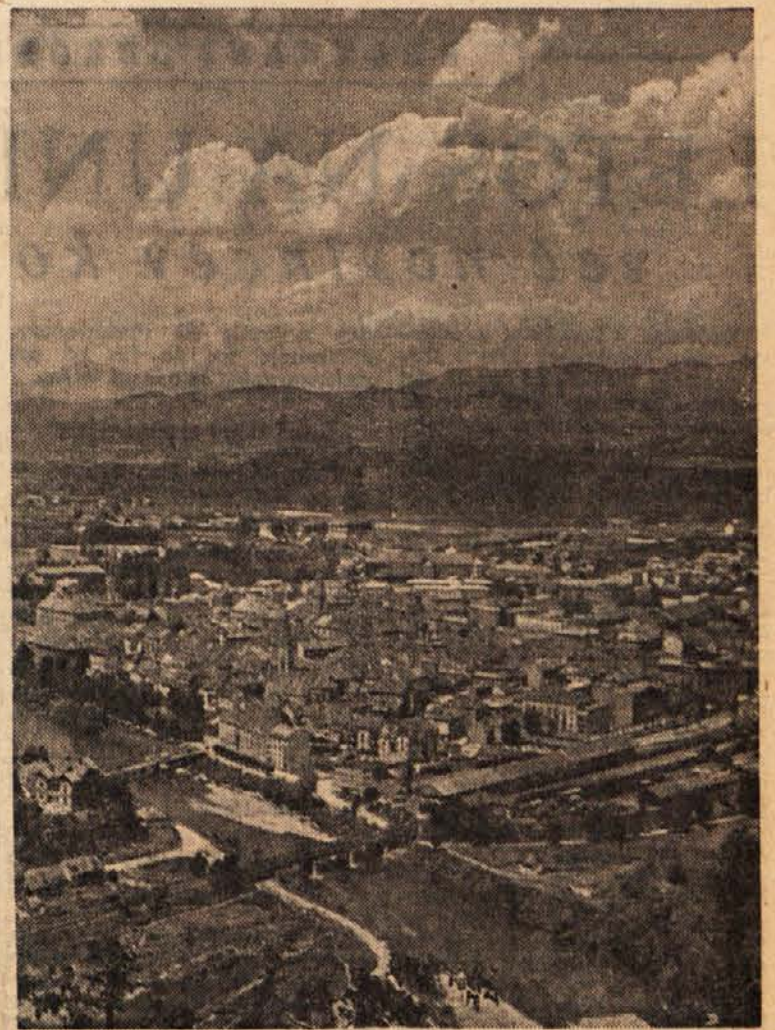
je precej pripomogla k dvigu storilnosti v podjetjih

Osnovne mladinske organizacije v jeseniški komuni so v zadnjem času pokazale veliko voljo do dela in iniciativnost na vseh sektorjih dela. Posebno v zadnjem času, ko so poleg vseh školskih in mestnih mladinskih organizacij začele delovati tudi mladinske organizacije v delovnih kolektivih, je življenje mladincev in mladink močno razgibano. Mladinski aktivisti v jeseniški komuni pozivljajo delo v vseh političnih in družbenih ter množičnih organizacijah. Posebno razveseljivo je delo mladinskih

Novo telefonsko govornilnice v Ljubljani

Poročali smo že, da bodo po Ljubljani postavili nove telefonske govornilnice. Včeraj so jih delavci PTT pričeli montirati. Direkcija PTT bo najprej zamenjala vse obstoječe govornilnice in postavila 22 novih. Urejene bodo tako, da bodo ljudje metal vanje po dva nova petdinarska kovanca, pozneje, ko bodo prišli v promet desetdinarski kovanci, jih bodo preuredili zanje.

Novi telefoni so znamke »Siemens«. Slušalke ne bodo pritrjene na steno z neokusno verigo kot sedanj, pač pa z jekleno vrvjo. V nove telefonske govornilnice bodo namestili telefonske imenike. L.

Celje

Tretja seja Okrajnega ljudskega odbora Celje

posvečena predvsem razpravi o poslovanju novih občin

Celje, 29. avgusta. — Po ločenih sejah okrajnega zbora in zboru proizvajalcev novega okrajnega ljudskega odbora Celje sta imela oba zbora skupno sejo. Posamič so razpravljali o pripravah za sprejem proračuna novega okrajnega ljudskega odbora in novih občin ter nato sprejeli proračun okrajnega ljudskega odbora Celje za čas od 1. septembra do 31. decembra 1955. Na osnovi prihranjenih kreditov so sestavili proračun, ki znaša 186.900.000 din. Razen tega je na svoji seji zbor proizvajalcev razpravljal o gospodarski problematiki tovarne »Cellea-sad« v Celju.

Ker bodo s prvim septembrom začele tudi v celjskem okraju posloovati nove občine, je bila tretja skupna seja obeh zborov posvečena predvsem temu vprašanju. Na območju celjskega in šoštanskega okraja so v teku zadnje priprave za prenos poslov. Komisija okrajnega ljudskega odbora skrbno nadzoruje in vodi vse priprave, tako da se vse delo uspešno zaključuje in bodo nove občine v glavnem predčasno prevzele posle, prenešene nanje iz okraja. V začetku prihodnjega leta bodo pričeli prevzemati tudi posle uprave za dohodek.

Danes so potrdili tudi statut novih občin ter potrdili nekatera imenovanja. Razen dveh odbornikov, ki sta dala svoje pripombe k statutom novih občin, je tretja skupna seja minila brez razprave. Prav tako ni bila seja najbolj obiskana, saj je od vseh 140 odbornikov obeh zborov seji prisostvovalo 86 odbornikov, med-

tem ko je 40 odbornikov neupravljenih izostalo.

Celje, 29. avgusta. Dosedanji okrajni ljudski odbor Celje je danes imel v Narodnem domu 15. skupno sejo, na kateri so odborniki pregledali izvršene in neizvršene sklepe, sprejete za čas minule mandatne dobe. Prav tako je bilo podano poročilo o proračunskem poslovanju dosedanjega okrajnega ljudskega odbora Celje in njegovih občin od 1. januarja do 20. avgusta 1955. V omenjenem obdobju so bili ustvarjeni dohodki v višini 65,76% letnega plana.

—K.

Štiri leta za roparski napad

Roparski napad v Sturmovi grapi pri Sebnici ob Dravi je pri tamkajšnjem proizvajalstvu vzbudil mnogo ogorčenja. Končno je začela priti pred Okrožno sodišče v Mariboru. Obtoženi so bili Benjamin Fras, 21-letni kovač iz Pekar, Mirko Fras, ki je po poklicu avtomehaničar, in bivši gasilski miličnik Ludvik Kokol iz Maribora. Razen že omenjenih sta se morala še zagovarjati Leon Giraj in Ivanka Gorn, ki sta sprejemala stvari, ki so jih brata Fras in Kokol na nepošten način pridobili. Po daljši razpravi je sodišče spoznalo obtožene za krive in obsodilo Benjamina Frasa na 4 leta in 2 meseca strogega zapore, Mirko Frasa na 3 leta in 1 mesec strogega zapore in Ludvika Kokola na 3 leta in 2 meseca strogega zapore. Giraj in Gornova pa sta dobila pogojne kazni. Sodišče je prav tako napotilo oskodbena Antona Mároha, kateremu so ropari povzročili škodo v znesku 618.000 dinarjev, naj zahteva povračilo škode s civilnim postopkom.

Pravična kazen za nepoštenega blagajnika

Pred kratkim so organi OLO izvršili revizijo na občini v Ožbaltu pri Mariboru in ugotovili, da je blagajnik Franc Oder pomenil nad 180.000 din. Oder si je že od leta 1953 prišlaš občinski denar in ni priznal niti socialno šibkim ljudem. V kratkem obdobju si je prišlaš več podpora, ki jih je ljudski odbor doletel za socialno ogrožene, dalje denar za stanovanjski sklad, cestni sklad itd. Sodišče ga je obsodilo na 1 leto strogega zapore.

Dela na slovenjegraškem vodovodu v zastoju

Gradnja vodovoda je eno najvažnejših komunalnih vprašanj mesta Slovenj Gradec. Gradnja slovenjegrškega vodovoda je v zaključni fazi. Do sedaj je zgrajena strojnica, vodnjaki, rezervarji, nabavljene pa so tudi že potrebne cevi. Do sedaj so za gradnjo vodovoda porabili že 17 milijonov 532 tisoč dinarjev. Dela so trenutno v zastoju zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, saj potrebujejo za dokončno ureditev še 10 milijonov dinarjev.

V slovenjegraški občini elektrificiranih 1288 gospodinjstev

Na področju občine Slovenj Gradec je bila pred kratkim izvedena elektrifikacija nekaterih podeželskih krajev. Elektrificirani so Gradšče, Radeče in Sele. S tem je bilo v slovenjegraški občini elektrificiranih 1288 gospodinjstev ali 83,3 odstotkov. G. D.

Eno leto zapora za tatvino srečk Državne razredne loterije

Poročali smo že, da so organi TNZ v Novi Gorici izsledili 28-letnega Alberta Kodeljo iz Solkana, ki je v prodajalni časopisov na Soški cesti v Solkanu ukradel 50 srečk Državne razredne loterije ter nankaril v hotelu »Sabotin« denarnico s tisoč dinarji rotovine Okrajno sodišče je Kodeljo, ki je bil zaradi kaznivih tatvin in vlomov že večkrat kaznovan, tokrat obsodilo na eno leto zapora in povračilo škode.

Praznik kolektiva Svile

Delovni kolektiv mariborskega podjetja Svila bo 3. septembra slavnostno proslavil petletnico delavskega samoupravljanja. Na ta praznik se že dalj časa marljivo pripravljajo. Člani posameznih oddelkov tekmujejo v odbojki, streljanju in kegljanju, pa tudi šahisti se bore za prehodni pokal podjetja. Za »Praznik kolektiva« pripravljajo veliko zborovanje pred tovarno. Predsednik delavskega sveta tov. Lojze Stamberger bo prikazal razvoj podjetja, s posebnim poudarkom na delavsko samoupravljanje in 10. obletnico osvoboditve. Na slavnosti bosta prvi nastopila novoustanovljeni 40-članski mešani pevski zbor podjetja in ženski pevski zbor Pobrežja, sodelovali pa bodo tudi recitatorji in pionirski tamburaški orkester. Najzaslužnejši člani kolektiva bodo prejeli knjižne nagrade.

Novi vinogradi

Delovni kolektiv Zadruga kmetijskega gospodarstva Kovača vas je obnovil nad 16 ha vinogradev. Nove nasade skrbno vzdržuje in razvito trse je dokaz, da je kolektiv upošteval navodila mariborskih kmetijskih strokovnjakov in tehničnega vodstva podjetja »Nove gorice«. Nove nasade bo zaradi horgorice obdelovalne ploskve lažje

KULTURNI OBZORNIK

LETOS NA UNIVERZI več novincev kot lani

Univerza v Ljubljani je avgusta imela predhodni vpis v študijsko leto 1955/56, ki naj bi dal približen pregled, kakšen dotok študentov — novincev je treba pričakovati v novem študijskem letu. Po tem predhodnem vpisu lahko sodimo, da bo vpis na ljubljansko univerzo v študijsko leto lani. Na prvem mestu je tehniška fakulteta, za katero se je v predhodnem vpisu prijavilo nad 400 novincev, razen tega pa pričakujejo, da se bo skoraj toliko novincev vpisalo tudi iz drugih republik. Medtem ko je lani bilo vpisanih v prvi semester 715 študentov, računajo, da bo v novem študijskem letu to število naraslo na okoli 800. Na drugem mestu je prirodoslovno-matematično-filozofska fakulteta, na katero je bilo lani vpisanih v prvem semestru 439 študentov. Za študij prava se je v predhodnem vpisnem roku prijavilo 98 kandidatov, na ekonomskem oddelku pa 128 kandidatov. Posebno na tej fakulteti pa predhodni vpis ni realen, ker se bo štivilo skoraj gotovo podvojilo. Medicinska fakulteta tudi letos ne bo mogla sprejeti vseh novincev. Pri predhodnem vpisu se je prijavilo 132 kandidatov, medtem ko kapaciteta fakultete dovoljuje 60 kandidatov, izjemoma pa jih sprejmejo vsako leto največ sto. Za študij agronomije in gozdarstva se je do

zdaj prijavilo 63 abiturientov, pričakujejo pa, da jih bo pri končnem vpisu še enkrat toliko.

Lani 6000 slušateljev

V študijskem letu 1954/55 je bilo na vseh fakultetah ljubljanske univerze skupno 6101 slušatelj. Po številu slušateljev je bila na prvem mestu tehniška fakulteta z 2341 slušatelji, na drugem mestu matematično-prirodoslovno-filozofska fakulteta s 1454 slušatelji, nato pravno-ekonomski fakulteta s 1215 slušatelji, medicinska s 651 slušatelji in agronomsko-veterinarska s 430 slušatelji. V novem študijskem letu predvidevajo skupno okoli 6500 slušateljev.

Mnogo absolventov — malo diplomantov

Zelo zanimiva je primerjava med številom absolventov in diplomantov na posameznih fakultetah. Tehniška fakulteta je n. pr. imela v študijskem letu 1954/55 2662 absolventov, v istem letu pa je diplomiralo 188 študentov. Prirodoslovno-matematično-filozofska fakulteta je imela 636 absolventov, lani pa je diplomiralo 106 študentov. Na pravno-ekonomski fakulteti je pri 800 absolventih

lani diplomiralo okoli 80, na medicinski fakulteti pa je izmed 135 absolventov diplomiralo 100 študentov.

Dvoje nesorazmerij

Ce primerjamo število slušateljev in število diplomantov posameznih fakultet, dobimo velike razlike. Medicinska fakulteta je imela lani 661 slušatelj, in je nanje prišlo okoli 100 diplomantov. Razmerje med slušatelji in diplomanti torej 6:1. Razmerje na prirodoslovno-matematični fakulteti pa je 14:1, saj je imela lani 1454 slušatelj, do konca poletnega roka pa je diplomiralo 106 študentov. Če pri tem upoštevamo še, da je študij medicine dosti težji, se vprašamo, kje so vzroki, da daje matematično-prirodoslovna fakulteta v primerjavi z medicinsko fakulteto precej večje število diplomantov. Sam način študija na medicinski fakulteti sili slušatelje, da morajo tekoče študirati in polagati izpite, tako da ima medicinska fakulteta tudi sorazmerno najmanjše število absolventov, ki so v zaostanku z diplomom. Na prirodoslovno-matematični fakulteti je precej izrednih slušateljev, ki zaradi poklicnega dela odlagajo iz objektivnih razlogov diplom, res pa je tudi, da študijski režim na prirodoslovno-matematični fakulteti ni takšen, da bi sili slušatelje, naj bi študij čimprej končali. Razmerje med številom absolventov in diplomantov je najslabše na tehniški visoki šoli.

Vzrokov, da toliko študentov ne diplomira ob pravem času, je več. Na tehniški fakulteti opravijo, da študijski režim v prvih štirih semestrih ni dovolj trden, zaradi česar študenti prenesejo del študijskih obveznosti na naslednje semestre. Razen tega pa fakulteta nima dovolj laboratorijev, risalnic, tako da ne morejo priti vsi študenti pri praktičnem delu na vrsto in se študijska doba nujno zavleče. Pri tem pa je res tudi, da je študijski program sila natančan, in da vse bolj silijo posamezni oddelki v specializacijo. Ze dlje časa razpravljajo, ali naj daje fakulteta le inženirje s splošnim tehničnim znanjem ali specialiste tudi v ožjem smislu. Na to vprašanje bo treba čimprej odgovoriti.

Oddelek za praktično nuklearno tehniko?

Na tehniški fakulteti bodo morda letos vpisali tudi prve slušatelje na oddelek za praktično nuklearno fiziko. O tem trenutno sicer še razpravljajo. Ovirja so za to potrebna sredstva, toda morda se bo v sodelovanju z inštitutom »Jožef Stefan« dalo tudi to urediti. Razvoj proučevanja jedrske energije pri nas čedalje bolj terja tudi take strokovnjake. Vzgajati pa bi jih morali začeti takoj.

G. G.

Italijanski tisk ugodno sodi o filmu »Trenutki odločitve«

Benetke 29. avg. (Tanjug) Na XVI. mednarodnem filmskem festivalu v Benetkah so v petek popoldne predvajali jugoslovanski film »Trenutki odločitve«. Svečani predstavi v festivalni palači je na gostnem mestu prisotnovala številna jugoslovanska delegacija na čelu z direktorjem zagrebškega »Adran-filma« Ivanom Jelovico in režiserjem filma »Trenutki odločitve« Frančiškom Čapom. Na festivalu so prisotni tudi igralci iz Ljubljane, prvaka Drame Ivana Beyer in Stane Potokar ter igralci Metka Gabričič in Julka Staričeva. Po končan predstavi je številno občinstvo zelo tople in prisrčne pozdravilo film. Ko so se luči v dvorani vžgale, so se vsi navzoči obrnili proti mestu, kjer so sedeli jugoslovanski umetniki, in z nevim, še močnejšim poskanjem pozdravili navzočo Jugoslovane.

Malone vse italijanski tisk se zelo pohvalno izraža o jugoslovanskem filmu. Benetški časnik »Gazzettino« piše v članku z naslovom »Partizanska zgodba«: »Trenutki odločitve« so zanimivi in čustva vabujoči film. Vse je povedano docela filmsko. Uspela je fotografija Ivana Marinka, glasba Bojana Adamiča, predvsem pa so zanimivi vsi zunanji posnetki. Kar zadeva vlogo, je zelo prepričljiva igra Staneta Severja. Pomnilni bomo še drugim tudi tople igre Julke Staričeve, Staneta Potokarja, Severina Bjele in Herta Sotlerja. Številno občinstvo na festivalu je pisalo filmu, igralcem in režiserju, ki so bili navzoči pri predstavi.

V poročilu z naslovom »Na dnevalni predstavi se je jugoslovanski predstavnik »Trenutki odločitve« pisal turinška »Stampa« naslednje: »Sprito elementov dokumentarnosti in velikega smisla za povezovala zanimivega in humanega, deluje film zelo dobro na gledalce, in vzbuja predvsem resno zavzetost a brez kakršnekoli propagande. Stane Sever in Julka Staričeva sta pokazala da sta dobra igralca in v obeh njuna zasluga je, da je film uspel. Filmu se je posrečilo resno in tople povedati slovesno zgodbo, ki nima komercialnega značaja običajne filmske pustolovske zgodbe.«

Milanski »Corriere della Sera« najprej poroča o vsebini filma, potem pa med drugim pravi: »To je korekten in isto podan film, ki je zlasti dober v prvem delu. To je eden najboljših izmed mnogih jugoslovanskih filmov, ki smo jih videli, in zelo tehten predvsem zato, ker se zavzema za humano solidarnost med ljudmi. Igralci izražajo nepriljeno. Režija je zanesljiva.«

Diplomski izpit na naši Univerzi

V septembru bo na filozofskem oddelku filozofsko-prirod.-matematične fakultete ljubljanske univerze 35 absolventov opravljalo diplomski izpit. To je v povojnih letih največja številka prijavljenih k diplomskemu izpitu, saj je v letu 1953 diplomiralo le 47, v letu 1951-52 58, 1952-53 50 in 1953-54 74 študentov. Letos pa bo skupno z 52 diplomiranimi v februarjem in junijem roku diplomiralo 87 študentov ali skoraj 20 % vseh absolventov.

Med prijavljenimi k diplomskemu izpitu v jesenskem roku je 15 slavistov. Običajno je v enem roku diplomiralo 5 do 7 slušateljev te stroke. Manj razveseljuje je slika na stolici za germansko filologijo, kjer se jih je navzlic visokemu številu slušateljev le 9 prijavilo k diplomskemu izpitu.

Na prirod.-matematičnem oddelku bo v septembru 36 absolventov opravljalo diplomski izpit. Če upoštevamo še diplomirane v juniju in februarju, bo nad 20 % vseh absolventov končalo svoj univerzitetni študij.

Ostali vodilni italijanski časniki približno podobno pozitivno komentirajo film. Po predstavi so se tudi

novinarji zelo zanimali za navzočega režiserja, igralce in jugoslovansko delegacijo sploh. Večera popoldne je posebno doplnil nemški radijski postaj München, Frankfurt in Hamburg. Alexander intervjuval za svoje radijske postaje režiserja Čapa in igralce, ki so prisotnovali predstavi. Danes dopolnjeva pa so jugoslovanski umetniki imeli intervju za italijanske televizijske omrežja.

RAZGLEDI PO SVETU

GLEDALIŠKA KRIZA NA ŠVEDSKEM. Nova finančna politika stockholmske vlade, ki odreja oziroma znižuje subvencije, je povzročila, da stoji švedska gledališča, zlasti provincialna, v začetku nove sezone pred gospodarsko pustolovščino. Posebno prizadeto je mestno gledališče v Malmöju, tretjem največjem švedskem mestu, naseljenem pretežno z industrijskim delavstvom, ki je znalo s pametno repertoarom in ansambelsko politiko v kratkem času omajati prevladujoči položaj kraljevega dramskega gledališča v Stockholmu. Zdaj grozi vodja tega modernega odra Lars-Levi Laestadius z odstopom. Ze samo gledališko poslopje s 1700 sedeži in posebnim intimnim odrom, ki ga je zgradilo mesto pred desetimi leti po drzni zamisli Pera Lindberga, je čudo moderne tehnike in eno največjih evropskih gledališč. Laestadius se je skupaj z znanim filmskim ustvarjalcem Ingmarjem Bergmanom posrečilo v zadnjih petih letih dati intimnemu odru novo vsebino in novo obliko. Slabotni družabni in zabavni komadi so se morali umakniti zahtevni problemski dramatik. Bergman je tvegal in tudi uspel s takimi težkimi idejnimi inscenacijami, kakor je Strindbergova »Sonata duhov«, Pirandellovih »Šest oseb išče avtorja« in Kafkov »Grad«. Kar je obljubljalo, da se bo vitalno razvijalo v sprejemljivem in za diskusijo dovzetnem ozračju, živi kontakt med publiko in gledališko umetnostjo, vse to je zdaj ogroženo s subvencijsko vladno politiko. Podobno je tudi

z opernim ansamblom, ki je prisiljen, če noče iti v tujino, da pride v opero. Tudi balet, ki je privabljal številne umetnike iz Angije, Francije in Nemčije in ustvarjal nemisljiva dela, kakor »Hamletov balet« Borisa Blacherja in balet »Gospodična Julija« stockholmske koreografinje Brigitte Cullberg, bo prisiljen iz gospodarskih nujnosti preselidati v opero ter nastopati kot »show« pesalci. Podobno so prizadeta tudi druga, dobro razvijajoča se švedska gledališča.

SAMOTRAŠKI MUZEJ ODPRT. Na egejskem otoku Samotrake je bila odprta leta 1939 začeta in zaradi vojne prekinjena zgradba muzeja. Muzej je na novo organiziral newyorški arheolog Karl Lehmann, ki že od leta 1939 vodi izkopavanje na tem pomembnem torišču starogrške civilizacije. Občinstvu so zdaj dostopna tudi področja, kjer so obsežna izkopavanja.

PARIZ IMA 36 UMETNIŠKIH SALONOV. Od oktobra 1954 do julija 1955 je bilo v Parizu prirejenih nič manj kot 36 umetniških razstav. Umetnostni časopis »Art« je sprožil anketo, ali ne bi bilo bolje, da bi organizirali raje samo en umetniški salon. Ze iz prvih odgovorov je razvidno, da prihajajo umetnosti s sedanjim stanjem niso zadovoljni. Huda napaka je, pravijo, da zdaj umetniki razstavljajo hkrati v več salonih in so tako razstavljena tudi manj vredna dela. Vsekakor pa so mnenja, da bi moral poleg glavnega salona obstajati vsaj še salon za odklonjene.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

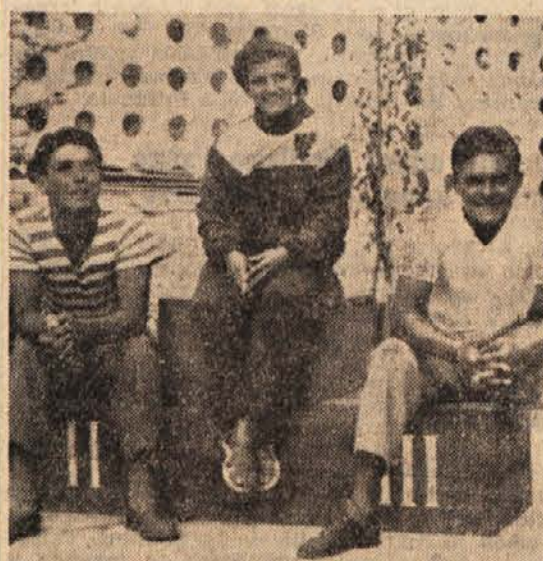
PO SLOVENSKEM PLOVALNEM PRVENSTVU V KRŠKEM

Marsikaj ni bilo v redu

Slovenski plavalci so v nedeljo zaključili letošnjo sezono. Še nekaj posameznikov bo tekmovalo na državnem prvenstvu, potem pa bodo znova samevali bazeni. Sezona je kratka in v tem času je težko kaj veliko napraviti. Kljub temu pa so bili malostejni gledalci iz Krškega 3 dni priče lepih borb in uspehov slovenskih plavalcev.

Sole sedaj, ko je utihnil trušek prvenstva, lahko bolj mirno ocenjujemo končen uspeh in neuspeh te pri-

kušenega sodniškega zbora in tako se je odvijalo prvenstvo zelo počasno in z velikimi zamudami. To bi moral

Nade slovenskega plavanja: Zrimšek, Vukičeva in Pirc

reditve. Ugotovili smo že, da je plavanje v Sloveniji napredovalo, sedaj pa bi se hoteli podrobneje ustaviti ob tej prireditvi.

Pri moških smo dosegli velik napredek v disciplinah prostega sloga, saj so n. pr. kar štirje plavalci v finalu na 100 m, razen Pirea z 1:02,9, plavali v času 1:05, na 400 m šest pod 5:32. Podobno so bili uspehi na 1500 m, kjer meja 22 minut ni več nedosegljiva.

Nekoliko manj razveseljuj napredek je v prsnem plavanju, kjer je sicer Pele postavil republiški mladinski rekord, toda v splošnem na tej progi ni bilo večjih uspehov. Slovenci smo bili vedno v prsnem plavanju najboljši, zato lahko imenujemo finale na 200 m metuljček kot neuspeh, kajti samo dva plavalca sta postavila čas pod 3 minute.

Plavalce so se začele odločneje uveljavljati v najvišji jugoslovanski razred in so Končič, Pelanov, Klitova ter Horvotova na obeh progah prostega sloga to tudi dokazale. Tudi plavalke prsnega sloga so bile odlične, kajti 6 tekmovalk na 200 m prso pod 3:30 predstavljajo nedvomno uspeh. Tudi pri dekletih je bila hrbtina prog našibkejša točka, kajti samo 3 plavalke pod 1:35 je več kot neuspehi.

NAJUSPEŠNEJŠA TEKMOVALCA

Junaka tega prvenstva sta bila Pirc in Vukičeva. Prvi je osvojil vsa tri prva mesta v prostem slogu in pokazal, da od njega lahko še veliko pričakujemo. Vukičeva pa je s svojima rekordoma na 200 m prso in 100 m metuljček bila najboljši plavalka tega prvenstva. Pokazala je, da je v odlični formi in če bo nastopala na državnem prvenstvu v Splitu lahko — z ozirom na morskovo vodo — pričakujemo še nove rekorde.

ORGANIZACIJA DOBRA, TODA...

Bazen v Vidmu je prekrasen in je navdušil prav vse udeležence tega prvenstva. Tovarni »Celuloza« moramo dati priznanje za izgradnjo tega športnega objekta. Mladí klub »Celuloza« je akrobno pripravil organizacijo tega tekmovalca. Ta skrb pa se je žal nehala ob bazenu. Nimalo namreč iz-

predvideti tudi zbor sodnikov pri plavalni zvezi in poslati v Videm zadostno število svojih sodnikov, s katerimi bi bil zagotovljen reden potek prvenstva.

SPET NEREDNOSTI

Ob takih prvenstvih se pogosto zgodi, da ta ali oni ni zadovoljen z odločitvijo sodnikov. To, kar se je zgodilo v Vidmu, pa presega vse. Pred pričetkom tekmovalca na 100 m prso za moške vrhovni sodnik dr. Skarbnice ni storil svoje dolžnosti, da bi se prepričal, če je sodniški zbor polnoštevilno zbran in je dovolil start tekmovalcem. Zaradi te domolarnosti je prišlo do številnih protestov in razpravljanj. Iskali so rešitve proti vsakim pravilom in končno so bili zaradi takega slabega dela vrhovnega sodnika oškodovani plavalci in moštva. Da pa je mera polna, še delegat PZS Dobrota ni bil prisoten na tekmovalcu, ker je bil istočasno določen za funkcionarja na nekem tekmovalcu v Zagrebu. Zato tega primera ne bo moč reševati pred višjim forumom, ker delegat ne bo mogel dati verodostojnega poročila. Mimo tega pa bi bila še dolžnost delegata, da prijavijo vrhovnega sodnika disciplinskomu sodišču, ker pač ni v vlogi vršiti svojih dolžnosti. Na nobenem doseždem prvenstvu v naši republiki se še ni zgodilo, da bi bile tolike nerednosti.

IV. jugoslovanska alpska vožnja

V nedeljo bodo prišli spet na račun ljubitelji avto-moto dirk

Se nekaj dni nas loči od tradicionalnega tekmovalca, katerega od leta 1952 dalje redno prireja Avto-moto zveza Slovenije in Avto-moto društvo Bled. To je jugoslovanska alpska vožnja, ki bo letos četrta po vrsti.

Kje bo potekala proga? Prireditelj je tragal progo tako, da bodo dir-

V našem športu prav gotovo še nisimo doživeli tako hudega prestopka proti športni morali kot na tem prvenstvu. Mostvi »Kamnika« in Triglav sta se borili za drugo mesto v končni razvrstitvi in je odločala prav vsaka točka. V tej borbi sicer niso postopali tako, kot bi morali, kajti finale na 400 m prsto za moške je bilo »kopanje«, ne pa tekmovalca na republiškem prvenstvu. Ena in druga ekipa je hranila svoje plavalce za štafeto 4 x 200 m prsto, ki je odločala o plasmaju teh dveh moštev. Tudi Tone Cerer ni plaval v finalu na 200 m metuljček.

Štabela 4 x 200 m prsto je bila zadnja disciplina tega prvenstva in je v predtekmar sta se »Kamnika« in Triglav borila za prvo mesto. Bili smo priče zagriženosti in tepe borbe vseh osem tekmovalcev iz Kamnika in Kranja in končno je zmaga štafeta »Kamnika«. Bili smo prepričani, da s tem »Kamnik« dosegel drugo mesto in obenem svoj največji uspeh. Ničice pa ni opazil štafeta »Ljubljane«, ki se je namerno »kopala« in prepustila svoje tretje mesto iz predtekmovalni drugi ekipi Triglavu. Tako bi Kranjani kljub morebitnemu porazu proti »Kamniku« zbrali zadostno število točk za osvojitve drugega mesta. Če rabimo izraz, da je bilo to skrajno neopornito še vedno ne moremo izreči proti »Ljubljani« pravega ogorčenja vseh športnikov.

Tako »kuhanje« presega vse meje in upamo, da bodo športni forumi najodločneje nastopili proti takim »športnikom«. Mlada ekipa »Kamnika« je bila zaradi takega ravnanja »Ljubljane« popolnoma demoralizirana in je baje naš veteran Tone Cerer izjavil, da mu je to zadnji dan v plavalnem športu v njegovem življenju. Ta izjava je bila mogoče nekoliko prsnajljena, toda ravnanje »Ljubljane« zahteva najostrejšo kazen, da se kaj takega ne bo več dogajalo v najpomembnejšem plavalnem tekmovalcu v naši republiki. P. K.

Dirke na Ravnah

V izvedbi AMD Ravne na Koroskem in pod pokroviteljstvom Zelesarne Ravne so bile v nedeljo motorne dirke za prvenstvo Koroske. Skupno je nastopilo 22 tekmovalcev iz Ljubljane, Trbovelj, Maribora, Trzica, Slovenjega Gradca in Ravne. Organizacija je bila zelo dobra. Posebno omenbe vredna je UKV zveza, ki je dajala neposredni prenos tekme. Tekmo je vodil direktor dirke Ivan Zupan.

Rezultati: 125 ccm Boris Oblak (Lj) 16:25,3, 250 ccm Boris Oblak (Lj) 16:13,3, 350 ccm Drago Podbrešček (Lj) 14:34,1, do 500 ccm Drago Podbrešček 14:44,1, nad 500 ccm Mirko Bivio (Trb) 15:14,4, prikolice Janek Kermavner — sovova Ivo Cizman (Trb) 15:33,3. Najboljši povprečni čas je dosegel Drago Podbrešček a 85,752 km na uro.

ŠAH

Mednonski turnir

V Göteborgu se je danes z IX. kolonom začel tretji teden mednonskega turnirja. Tudi v tem tednu bodo odigrali 4 kola (ponedeljek, torek, četrtek in petek), dva dneva (sreda in sobota) pa sta določena za igranje prekinjenih partij. Ta teden ima Rabar za nasprotnice Keresa, Spaskega, Gellerja in Ilivicega. Fuderer pa igra s Štublerjem, Unzickerjem in Šljivo. V IX. kolu igrajo: Rabar—Keres, Fuderer—Šljivo, Bronstein—Geer, Pachman—Spaski, Medina—Petrosjan, Bisguier—Donner, Panno—Szabo, Pilnik—Šilva, Najdorf—Unzicker, Guimard—Štublerj. Ilivicki je prost.

Efimij Geller

VESTI IN DOGODKI

Plavalci, skakalci in vaterpolisti »Partizana« v Novi Gorici

Nova Gorica, 29. avgusta. Včeraj je bilo na olimpijskem bazenu pri Tovarni pohištva v Krombergu okrajno prvenstvo TVD »Partizana« v plavanju in vaterpolu. Sodelovalo je okoli 50 tekmovalcev.

Rezultati: 50 m prsno mladinci: Colja (Nova Gorica) 42,4, 50 m prsno mladinci: Bitezničnik (Nova Gorica) 33,5, 100 m prsno mladinci: Komel (Nova Gorica) 1:44,0, 100 m prsno člani: Siničič (Miren) 1:57,9, štafeta 3 x 50 m mešano člani: Nova Gorica II 2:44,9, 50 m prosti člani: Uršič (Miren) 31,2, skoki s 3-metrskimi skakalnici — mladinci: Čadež (Nova Gorica), člani: Tomše (Nova Gorica), vaterpolo — Nova Gorica: Miren 5:1.

Švedska vodi proti Nemčiji

Stockholm, 29. avg. (Reuter). Po prvem dnevi dvoboja atletskih reprezentanc Švedske in Nemčije vodi Švedska z 59:47 točkami.

Izvrsten rezultat Kuc

Lvov, 29. avgusta (AFP). Na atletskem prvenstvu sovjetske armade v

Lvovu je svetovni rekorder na 5000 metrov Vladimir Kuc pretekel 10.000 metrov v času 29:06,2, kar je boljše od sedanjega sovjetskega rekorda. To je hkrati tudi drugi najboljši čas na svetu, takoj za svetovnim rekordom Čeha Emila Zatopeka, ki je na tej progi dosegel čas 28:54,2.

Prvenstvo Makedonije v šahu

Skopje, 29. avg. Včeraj je bilo v Skopju zaključeno X. šahovsko prvenstvo Makedonije. Prvo mesto je zasedel provokator gornik Panov z 11,5 točke izpred mojrstrskega kandidata Martinovskega z 11 točkami in Zaharijeva z 10,5 točke.

OBJAVA Mladinci in pionirji!

Nogometni klub Odred sprejme vse mladince in pionirje od 14 do 18 let, ki imajo veselje do nogometa. V svoje vrste. Dvakrat na teden bodo imeli možnost, da se pod strokovnim vodstvom vadilje in izpopolnjujejo v nogometu. Javite se na stadionu Odreda na treningu ki je:

Za pionirje v ponedeljek in četrtek ob 16. uri.
Za mladince v torek in petek ob 16. uri.
Prinesite s seboj rojstni list! NK Odred

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški film

»Začarani otok«

Tednik »IV. svetovno prvenstvo v kajaku slalomu«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Jon Hall in France Farmer. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »SOČA«

Sovjetski barvni film

Arena pogumnih

Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi V. Perovetov in F. Firsov. Prodaja vstopnic od 15 dalje

KINO »KOMUNA«

Francoški barvni film

»Jela«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Maurice Chevalier in Paolo Stoppa.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»VIC«

Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Ob 10 matneja istega filma. V glavni vlogi George Montgomery in Ruth Roman. — Danes zadnjikrat.

KINO »BEZIGRAD«

Francoški barvni film

»Jela«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje

KINO »LITOSTROJ«

Francoški film

»VIC«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»VIC«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »RADIO«

Mehički film

»VIC«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »VIC«

Ameriški film

»VIC«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »TRIGLAVA«

Avstrijski film

»VIC«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje

KINO »TRIGLAVA«

Avstrijski film

»VIC«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje

VOJNA POŠTA 7250-27 - ZAGREB
BO IMELA V SVOJIH PROSTORIH

I. JAVNO LICITACIJO

IN SICER ZA NASLEDNJE OBJEKTE:

Sežana - dne 20. septembra 1955 ob 9. uri
in sicer za:

a) objekt visoke gradnje
PREDRACUNSKA VREDNOST 56.000.000 DIN
Rok dograditve 31. avgusta 1955.

b) objekt visoke gradnje
PREDRACUNSKA VREDNOST 10.000.000 DIN
Rok dograditve 31. junij 1955.

Elaborate je moč videti v Vojni pošti 7250-27 Zagreb, strokovnik s pogoji pa je moč dvigniti proti pismeni prošnji zainteresiranega podjetja v V. P. 7250-72 Zagreb, Stančičeva ulica 4/II, soba št. 14, kjer je moč dobiti tudi vsa ostala obvestila v zvezi s to licitacijo.

Pravico do licitacije imajo vsa registrirana podjetja. Sleherno podjetje, ki sodeluje v licitaciji, ima obveznosti do investitorja v roku 20 dni.

Ponudbe z vsemi prilogi sprejema komisija za licitacijo V. P. 7250-27 Zagreb, do označenega dne in ure.

Iz pisarne
Vojne pošte 7250-27 - Zagreb

2506

DNEVNE NOVICE

PUTNIK SLOVENIJA

Na našem izletu v PARIZ si bomo poleg najvažnejših znamenitosti tega velenista ogledali tudi Versailles in se povzpeli na Eifflov stolp. Ogled mesta je vračunan za v aranžmanu, medtem ko morajo izletniki za izlet v Versailles (32 km avtobusne vožnje) doplačati 20 francov, to je pri poslovalnici, kjer so se prijavili, 600 din, za dvigalo na Eifflov stolp pa 400 din. Poslužite se te ugodnosti!

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 30. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pošter glasbeni spored) — vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.55 Domače pesmi in napevi — 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40-8.00 20 minut valčekov in polk — 12.00 Opoljudni spored lahke glasbe — 12.45 Glasbeni glasba, vmes reklame — 13.00 Kmetijski nasveti: a) O slabokrvnosti pujskov; b) Jara; ogrščica — 13.10 Glasbeni mozaič (pošter spored operne in solistične glasbe) — 14.30 Zanimivosti iz tehnike in znanosti; a) Nova uporaba televizije; b) Raziskovalci v polarnem ledu in snegu — 14.40 Slovenske in dalmatinske pesmi igra godba na pihalu Doma JLA v Mariboru; c) v kapelana Pavla Brzjuža — 15.15 Zeleni ste — poslušajte! — 15.00 Utrinki iz literature — Henry Barbusse; Ogenj — 16.20 V svetu opernih melodij — 17.15 Plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.10 Poje Ljubljanski komorni zbor in M. M. Skoberneta — 18.30 Športni tednik — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Slovenske narodne pesmi in napevi — 20.30 Tedenski notranjopolitični pregled — 20.40 Koncert pianista Marijana Lipoviška — 21.00 Radijska igra — Pavel Kastrič; Tle Mikola (ponovitev) — 21.51 Glasbena medigra — 22.15-23.00 V plesnem ritmu — 23.15-23.00 EKV program: Nočni koncert — 23.00-23.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prejema iz Zagreba)

RAZPIS

Prometna zbornica LRS razpisuje sprejem učencev na srednjo tehnično avto-prometno šolo. — V šolskem letu 1955-56 se bodo sprejemali v uk učenci iz in za potrebe cestnega prometa LRS na 8 letni tehnični avto-prometni šoli v Zagrebu.

Sola ima transportno-spediterstvo, smer, traja 4 leta, ima stopnjo popolne srednje šole (velika matura) daje poklic diplomiranega prometnega tehnika cestno-prometne in spedijske stroke.

Pogoji za sprejem:

- Končana nižja gimnazija oziroma osemletka, kar dokazuje šolsko spričevalo.
- Zdravstvena sposobnost za prometno službo in fizikuro, kar dokazuje zdravniško spričevalo.
- Da ni mlajši od 15 in ne starejši od 18 let, kar dokazuje izpisek iz rojstne matične knjige.

Prošnje, tiskane s 30 dnj, je treba vložiti na šoli najdlje do dne 5. septembra 1955.

Prošnje je treba priložiti tudi izpolnjeni obrazec za vpis učencev v šolo.

Sola ima tudi Dijaški dom za nastanitev onih učencev, ki nimajo možnosti za privatno nastanitev v Zagrebu. Oskrba v tem domu znaša mesečno 4600 din.

Za namestitev v domu je potrebna posebna prošnja, tiskana s 30 dnj, ki jo je treba dostaviti obenem s prošnjo za vpis v šolo.

Prošnje je nasloviti na Upravo šole v Zagrebu, Kraljevičeva ul. št. 24 (telefon 25-791).

SOLSTVO

Sola za tuje jezike prireja v šolskem letu 1955/56 tečaj angleškega, francoskega, italijanskega, nemškega, španskega in esperantskega jezika. — Vpisovanje bo od 1. do 10. septembra, vsak dan od 8. do 12. ure in od 17. do 19. ure v pisarni Ljudske univerze, Cankarjeva cesta št. 5/III, soba 149. — Vsa pojasnila dobite pri vpisovanju.

Umri so v Ljubljani

Franja Hribar, upokojenec. Pogreb bo danes ob 15 uri na Zalah.

Maks Komar, upokojenec. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

Vinko Lukežič, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16 uri na Zalah.

Karol Kristoflič, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

Nikolaj Battestin, višji inšpektor železnice v pokolu. Pogreb bo danes ob 17 uri na Zalah.

AVTOPODJETJE »SLAVNIK« - KOPER

RAZPISUJE

mesto obratovodje avtodelavnice

Pogoji: dovršena srednja tehnična šola (strojni oddelek) z večletno prakso v avtomehanični stroki, ali visokokvalificirani delavec, z najmanj 15-letno prakso v avtomehanični stroki in najmanj 5 let na vodilnem položaju.

Nadalje še sprejememo:

- 10 kvalificiranih avtokleparjev,
- 1 visokokvalificiranega elektromehnika (avtoinstalacije)
- 1 kvalificiranega elektromehnika (avtoinstalacije)

Nastop službe takoj. — Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe je treba dostaviti tajništvu podjetja.

2949

UPRAVNI ODBOR »INDUSTRIJE USNJA VRHNIKA«

RAZPISUJE

mesto glavnega računovodje

Pogoji: ekonomska fakulteta ali ekonomska srednja šola z odgovarjajočo prakso.

Družinsko stanovanje takoj na razpolago. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Nastop službe po dogovoru.

DROBNI OGLASI

SOBO išče zdravnik za sina študenta Ljubljani. Ponudbe na Radšelc Alenka, Mirje 9, Ljubljana. M 454

STROJNEGA TEHNIKA in elektrotehnika sprejme takoj Elektro-strojno podjetje »TIKI«, Ljubljana, Trata 12. 2881

AVTOMOBIL DKW, dobro ohranjen, poltovorni, prodam ali zamenjam za potniški avtomobil starejšega tipa. Dragi, sofer, Beograd, Dimitrije Tucovića 95.

500 VZORCEV RAZNIH VIN EVROPSKIH DRŽAV

PET STO POKUŠENJ

VINOGRADNIŠKI IN KLETARSKI STROJI

Strokovni filmi itd.

25% POKUŠENJ NA ŽELEZNICI

1. MEDNARODNA RAZSTAVA VIN

LJUBLJANA, 11. SEPTEMBER 1955

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA, TIHOVA CESTA 8

Po sklepu uprav. odbora grosističnega trgovskega podjetja

»POTROŠNIK« - MURSKA SOBOTA

razpisujemo

mesto računovodje

Pogoji: Končana fakultetna izobrazba ali popolna srednja šola z najmanj 5-letnim samostojnim delom v računovodstvu. — Plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanje službe pošljite na gornji naslov do 15. sept. 1955.

2950

OBVESTILO

DELAVSKA SVETA PODJETIJ

»SPOLJOPRED« in »INDUSTRIAMPEKS«

iz Titograda

STA SKLENILA ZDRUŽITI SE V ENO PODJETJE Z IMENOM

DRVOEXPORT

PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ LESA TER LESNIH IZDELKOV - TITOGRAĐ - BOKESKA ULICA 12

Telefoni: 20-88, 23-04, 23-16, 23-18

Zastopstvi:

BEOGRAD — KNEZA MILOŠA 4 — Telefon 26-363

ZAGREB — GUNDULICEVA 11 — Telefon 36-201

2085

KEMIJSKA INDUSTRIJA »ZORKA« - ŠABAC

POTREBUJE

ZA DELO V ELEKTROLIZI CINKA IN DRUGIH OBRATIH, ODDELKIH IN LABORATORIJIH

- pet inženirjev tehnologov ali metalurgov za obrat;
- tri inženirje tehnologe ali kemike za laboratorij;
- tri strojne inženirje za konstrukcijski biro in pripravljalni odd.;
- več tehnikov tehnologov ali metalurgov za obrat;
- več visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev iz kemijske industrije ali metalurgije;
- več visokokvalificiranih električarjev;
- več visokokvalificiranih ključavničarjev;
- enega visokokvalificiranega preciznega elektromehnika — specialista za merilne instrumente.

V poštev pridejo samo kandidati, ki so odslužili vojaški rok. — Ponudbe pošljite na tajništvo podjetja. — Za podrobnejša pojasnila se obrnite telefonično ali osebno na tajništvo podjetja. — Ponudbe sprejemamo do 10. septembra 1955.

2127

Uran ne bo več potreben

Težišče jedrske energije za industrijo bodo prenesli z uranskega reaktorja na področje lahkih prvlin

V strokovnih krogih poudarjajo, da so hoteli politiki in znanstveniki zadnje dni ženevske konference s svojimi govori priskrbiti, da se je vnel za kulisami nov zelo živahen boj v zvezi z vprašanjem energije. Ta boj se bje za kulisami zato, ker je svet naposled zvedel, da je uranska doba z veliko verjetnostjo že dosegla svoj vrh. Prek lahkih prvlin litija 6 in devterija skušajo namreč strokovnjaki prenesti težišče jedrske energije za industrijo in miro-ljubne namene z uranskega reaktorja na področje lahkih prvlin. Javnost o tem doslej ni ničesar vedela.

Doslej so dobivali energijo iz atoma tako, da so razbili težki atom in da so se sprostile pri tem velike količine energije. Proučevanje lažjega atomskega jedra, kakršno nahajamo v vodik, pa je pokazalo, da je še lažje, ceneje

in udobneje dobivati energijo iz lahkih atomskih jeder, ki jih spo-jimo z drugimi, kakor pa iz težkih, ki jih je treba razbiti. Ob trčenju in spajanju lahkih atomskih jeder se sproste še večje količine energije kakor pri cepitvi atomov.

Strokovnjakom se je posrečilo doseči to z lahкими prvlinami po dveh poteh. V obeh primerih je potrebna zelo visoka temperatura, ki spominja na površino Sonca. Posrečilo se jim je tudi povzročiti pod zelo velikim pritiskom eksplozije najmočnejših razstreliv. Tako so dosegli izredno visoko temperaturo, pri kateri je omogočeno delo z atomskim jedrom lahke prvline.

Poskusi z litijem 6 in devterijem so se v Rusiji in Angliji posrečili. Zdaj strokovnjaki računajo, da se jim bo posrečilo v nekaj mesecih zgraditi zelo dragoceno reaktorje za vodikove atome, pri katerih nevarno radioaktivno zaračanje odpade. In to je bila skrivnost ženevske konference. Za kulisami so to vprašanje temeljito obravnavali. Tako bi postal uran odveč. Velikanske investicije v uranske rudnike in uranske reaktorje so vzrok, da so morali ostati ti poskusi prikriti javnosti. Gre za obstoj velikih in zelo dragih atomskih naprav na stari podlagi, ki bi utegnile izgubiti svoj pomen.

Avstrijske lokomotive za Indijo

Indijske državne železnice so naročile v Avstriji 50 parnih lokomotiv v vrednosti 65 milijonov šilingov. Avstrijska industrija je dobila to naročilo zato, ker je splošno znano, da izdelujejo avstrijske tovarne zelo dobre lokomotive.

Sloveči most v Florenci obnavljajo

Nevarnost, da bi se porušil, je bila po vojni od leta do leta večja

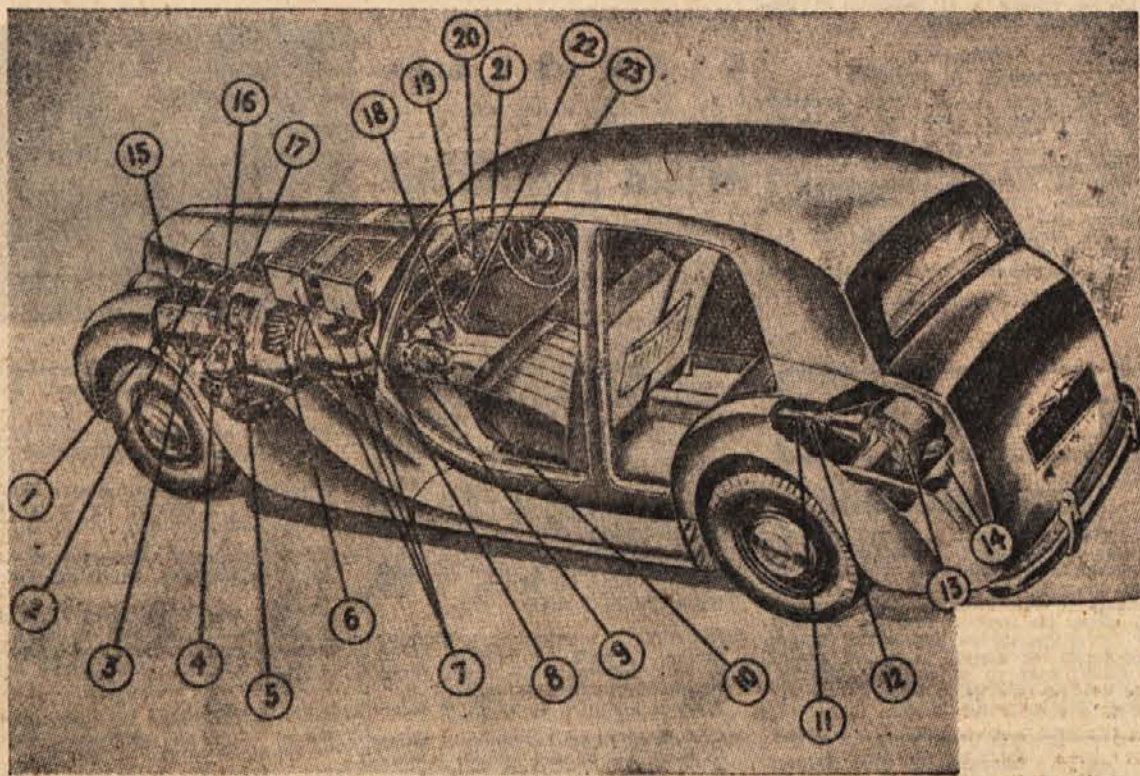
Zlatarji v najlepšem mestu, kar jih premore z arhitektonskimi znamenitostmi bogata Florenca, so morali izprazniti svoje lesene kolibe. Med Palazzo Pitti na levem in Uffizii na desnem bregu reke Arno so morali promet ustaviti, kajti ta most, sloveči Ponte Vecchio, ni prestal vojne tako dobro, kakor so doslej mislili. Trajalo bo več mesecev, preden bodo ta v 14. stoletju zgrajeni mosti toliko popravili in utrdili, da bo promet čezenj spet varen in da ne bo začel razpadati. Stroški za obnovo bodo precej veliki. Prvih 30 milijonov lir je prispevala občinska uprava, čeprav izkazuje občinski proračun poldruge milijardo primanjkljaja. Občinska uprava pa je sklenila to

Pojmi o »najnovejšem« se v tehniki iz dneva v dan menjajo. Klasični bencinski motorji, katerih lastnosti so se vedno bolj izpopolnjevale, bodo polagoma romali v staro šaro. Hitrost, to je simbol modernega časa. Letalski strokovnjaki so prvi opustili

Avtomobili na »reakcijski pogon« niso več sanje

Ze več let so tehniki sanjali o uporabi reakcijskih motorjev pri avtomobilih, toda vsi dosednji napori niso bili uspešni. Pr-

javnosti s svojim najnovejšim »reakcijskim avtomobilom« tipa A 140. Prvikrat so ga že pokazali na razstavi ob proslavi 50-letnice

1. Pomožni zaganjač in zračno ustje. 2. Generator. 3. Crpalka — »ventilator«. 3. Neodvisni sprednji prekinjač. 5. Vplinjač. 6. Druga turbina in vplinjač. 7. Predgrejna komora. 8. Reduktor. 9. Obračalnik. 10. Izpušnik. 11. Gonilna os. 12. Univerzalna sklopka. 13. Normalni diferencial. 14. Polnilni tank. 15. Oljni hladilnik. 16. Zaganjač. 17. Lopatice »mlina«. 18. Zavora. 19. Merilec zaloge goriva. 20. Menjalnik za vožnjo naprej in nazaj. 21. Brzinomer. 22. Dovajalec plina. 23. Kazalec smeri.

motor bratov Wrightov in so posegli po reakcijskem motorju, sedaj pa jim bo polagoma sledila tudi avtomobilska industrija.

ve reakcijske motorje so sicer tu in tam uporabili za posebne izvedbe avtomobilov in hitrostnih čolnov. Rekord so padali, toda široke uporabe niso mogli najti. Znano je, da pri reakcijskem motorju nastopajo močni izpušni plini, ki bi na zemlji delali preglatice. Zato je bilo pri avtomobilih treba najti neko posebno obliko motorja, ki bi zadovoljil vse zahteve modernega prometa: varnost, hitrost in ekonomično uporabo goriva. Hitrost ni nikdar delala pri teh motorjih težav, toda varnost, zlasti pa ekonomičnost, to sta lastnosti, ob katerih je propadel marsikateri poizkus.

Angleži polagajo posebno pozornost na razvoj reakcijskih motorjev. V letalstvu imajo še vedno prvenstvo pred vsemi ostalimi državami, sedaj pa so prvi tudi v avtomobilizmu. Tovarna Austin se bo prva pojavila v

obstoja Austinove tovarne.

Kakor vidimo na sliki, ta avtomobil, vzlic revoluciji, ki jo uvaja med motorji, nima modernih oblik, ki smo jih po navadi vajeni. Austin je konservativno ostal veran obliki svoje karoserije, toda v prostor za motorje so namestili nekaj, kar odločno prekinja z vsemi dosedanjimi tradicijami.

Prve poizkuse s temi novimi motorji so napravili pred osemnajstimi meseci, sedaj pa že stoji to čudo moderne tehnike pred nami. Takoj pa moramo pripomniti, da ta avtomobil nima reakcijskega motorja, kakor smo ga vajeni pri letalih, temveč deluje na principu »mlina na veter«, kot so to označili Angleži. Motor ima zračni kompresor, ki sesa zrak skozi nekaj »ventilator«, ki je podoben tistemu pri sesalcu za prah. Preden pride zrak med lopatice »mlina«, se pomeša z

DROBNE ZANIMIVOSTI

ZELEZNIŠKA POSTAJA ZA NETOPIRIJE

Železniško postajo v Tinglevu v južnem Jütlandu na Danskem so izključili iz prometa in jo zamenovali z novo. Od tedaj so se v njej naselili netopirji, tako da jo bodo morali podreti. Društvo za zaščito živali si sicer prizadeva, da bi jo pustili ali pa da bi za netopirje zgradili stolp.

PISMO NA KAMNU

Blizu mesta Farnaguste na Cipru so našli 3500 let staro kamnito ploščo s ciprsko-minoanskimi črkami. Po mnenju strokovnjakov gre za pismo, ki ga je takratni egiptovski faraon pisal kralju Alastje, nekdanjega glavnega mesta otoka Cipra.

MOZART GRADI MOST MED ZAHODOM IN VZHODOM

Prvikrat od konca vojne so ondan vključili praški Radio v oddajo avstrijskega Radia. Premašili so Mozartovo opero »Beg iz seraja« z glasbenega festivala v Salzburgu.

NEPRIJAVLJENI RADIOAPARATI V AVSTRIJI

V prvem polletju letošnjega leta so kaznovale oblasti v Avstriji 153 poslušalcev, ki niso prijavi radioparatorov in plačali neskladne. Skupna kazen je znašala 182.000 šilingov. Oblasti so zaplenile 107 radioaparatorov.

GLAVO SI JE ODSEKAL

Na strašen način si je končal življenje neki delavec v strojni tovarni v Herneu na Westfalskem. V tovarni je delal kot varilec. Stopil je k stroju za rezanje pločevine, položil glavo pod oster nož in pognal stroj, ki mu je hipoma odrezal glavo. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

Našim mladim prijateljem

priljubljen spet prijetno presenečenje. V prvi polovici septembra — točen datum bomo še povedali — bo začela izhajati zanimiva in napeta zgodba v slikah. Za zdaj vam izdamo le naslov naše nove slikanice:

»ČAS VOLKOV«

Hotel

ROMAN

Sangaj

VICKI BAUM

»Oprost, kje bi si lahko umil roke?« je vprašal. Pokazala je z brado na odprta vrata svoje spalnice.

V spalnici je bilo zatohlo od Heleninega parfuma, čeprav so bila okna do kraja odprta, široka postelja razmetana in nepostlana. Frank je odšel hitro proti kopalnici, ko da gre skozi gorčo sobo; ozrl se je po mihi, našel košček hotelskega mila, zavitega v papir, odprl pipo in si začel z občutkom olajšanja umivati roke. Vtem ko si jih je brisal, je brez misli opazil mokre sledove Heleninih bosih nog na tleh, obloženih s svetlomodrimi ploščicami. Bili so lahni odtisi, ukrivljeni tako, kakor da je celo na tej najmanjši ženi sledi pečat njene lepote. Frank se je jel smehljati ob pogledu na te sledove nog in na nage podobe, nehote rastoče iz njih. Ko je odložil brisačo in se obrnil, da bi s čistimi, hladnimi rokami zapustil kopalnico, je stala Helen za njim.

Zmeraj je bil njen sovražnik moški, ki ga je bilo treba premagati in presenetiti. Neusmiljeno je poznala znamenja, ki so izdajala slabe strani moškega. Podkožna igra mišic na bradi in žil na sencih, nenadna bledica, hladne ustnice, drgetajoče nozdri,

čedalje zamolklejši glas: kar naj ji Frank vzlic temu želi srečno pot in razpleta običajni pogovor. Helen je vedela, kako in kaj je z njim.

Odložil je brisačo in se obrnil; tedaj je stala Helen za njim. V naslednjem trenutku sta se že znašla v divjem, blaznem, podzavestnem objemu, ki je napolnil ves svet, da ni bilo prostora za nič drugega. Vtem ko sta prisescana drug k drugemu padla na posteljo, so se okna enkrat, dvakrat rahlo stresla in kmalu potem so obledeli rumeni sončni žarki na tleh in zunaj se je stemnilo iz črnih, nevihto obetajočih oblakov. Helen se je najprej izmotala iz mavričnih meglic, kamor sta se bila pogreznila. »Cel pragozd —« je rekla tiho. Frank se je dvignil in obsedel. Okna so spet zazvenela.

»Začelo se je, če se ne motim —« je rekel Frank.

»Ja — —?« je vprašala Helen.

»Streljanje —« je rekel. Vprašujoče in topo ga je gledala in se bežno smehljala spričo njegovega prizadevanja, da bi spravil lase v red. Bile so kretnje, ki so moškimi prirojene in ki se zmeraj znova pojavljajo, pri vseh moških v enakem položaju. Vzela je robc iz njegovega napsnega žepa in si ga pritisnila na ustnice. Nekaj kapljic krvi se je razlezlo po platnu.

»Kaj zdaj?« je vprašal Frank.

»Zdaj bi morala udariti bomba in naju vzeti s seboj — —« je rekla Helen malone pojoče.

»Zakaj prav zdaj?« je vprašal Frank, čeprav je vedel, kakšen bo odgovor.

»Srečnejša ne moreva biti, kakor sva zdaj,« je odgovorila

bencinom, ki tukaj zgori in se pri tem naglo razpenja. S tem požene lopatice »mlina«, curek zraka pa je tako močan, da zavrti tudi drugo turbino. Vse to pa je zvezano z »ventilatorji«, in čim hitreje se vrtijo lopatice, tem hitreje »ventilatorji« sesajo zrak. Turbina pa je zvezana z zadnjimi kolesi avtomobila in jih poganja. Tako deluje motor med vožnjo, začetni zagon pa mu daje elektromotorna sila. Vprašanje manjše porabe goriva pa je rešeno tako, da se »odpadna« toplota pri zgorevanju steka v predgrejne komore, skozi katere teče sveži zrak in se tukaj primerno segreje ter dobi že neko začetno hitrost.

Ta motor gotovo ni še popoln in čas bo šele pokazal, kaj bo treba na njem izboljšati. Vsekakor pa je ta zamisel izvirna in bodo na tem principu še naprej gradili podobne izvedbe. Nimamo podatkov o doseženih hitrostih, naši viri samo navajajo, da ima motor 125 konjskih sil. Čez nekaj desetletij bo sicer ta motor nekaj »hudo« zastarelega, vendar se lahko tolažimo, da mo vsaj pri tem prvem »reakcijskem avtomobilu« za spoznanje dalje, kot so bili naši očetje pri prvem bencinskem.

ZA DOBRO VOLJO

KAR OSTANITE

Ameriški humorist Chon Day je poročen z ženo, ki bi najraje kar naprej telefonirala, kar mu zelo draži živce. Ondaj je spet zapel njegov telefon in kmalu se je pokazalo, da je bila zveza napačna. »Gospod moj, zvezali so vas napačno, je rekel neznanemu možu, toda kar ostanite pri telefonu, moja žena bo zelo vesela, če bo lahko govorila s vami.«

SPOSTOVANJE

Fotoreporter pozvoni na vratih stanovanja generala de Gaullea. Sluga, ki mu odpre, pove svojo željo: rad bi imel sliko Charlesa de Gaullea kot otroka, ki se igra v pesku. Sluga pa ga osorno zavrže: »Gospod moj, general nikoli ni bil majhen.«

Naj vas presenečenja preveč ne zbegajo; izkoristite sleherni ugodno priliko!

Traktor in slon

V Indiji se čedalje bolj razvija konkurenčni boj med traktorjem in slonom. V Burmi že dolgo uporabljajo slone v gozdnem gospodarstvu, v Indiji pa jih doslej niso uporabljali. Zdaj pa je gozdna uprava v indijski državi Utar Pradeš izračunala, da je dober slon še zmeraj cenejši od traktorja s 30 ks. Traktor zorje dnevno do 25 oravlov zemlje, slon pa kvečjemu 10 oravlov. Zato pa je traktor dvakrat dražji od slona, stroški za vzdrževanje traktorja pa so štirikrat večji kakor za vzdrževanje slona. Razen tega lahko traktor uporabljamo največ pet let, slon pa dela 50 let, preden omaga. Na-

posled je treba upoštevati tudi gnoj, ki ga dobi kmetovalec od slona mnogo. Spričo vseh teh prednosti so v državi Utar Pradeš ondan ob navzočnosti ministra za kmetijstvo po dolgem času spet svečano vpregli slona v plug.

Televizija v Ameriki

V ZDA se je število ljudi, ki imajo televizijske aparate, od leta 1950 poestorilo. Takrat je bilo televizijskih aparatov v tej deželi komaj nekaj nad 5 milijonov, zdaj pa jih je že 32 milijonov.

Helen. Se zmeraj sta sedela na razriti, široki postelji. Samo poljubovala sta se, nič drugega.

»Lahko bi bilo še mnogo lepše,« je dejal Frank sladostno. Helen se je s konci prstov v čudnem ljubimkanju dotaknila njegovih ust. »Frank,« je rekla, »ti veš, da se ne moreš poročiti, ti veš.«

Zdaj si je želel bombo Frank. »Kaj naj storim?« je vprašal sebe in Helen in stene tuje sobe. »Kaj naj storim?«

»Če se vsemu odpovem — ali boš storil ti isto?« je rekla Helen vsa iz sebe. Sama sebe ni razumela, toda tako je pač bilo z njo, da je bila pripravljena odgovoriti se vsemu za nekaj, kar je zmeraj zanikala — za ljubezen.

»In potem?« je vprašal Frank. »Ali hočeš potovati po svetu z brezposelnim kemikom? Najbrž potrošiš na mesec za parfum več, kolikor lahko zaslužim vse leto.«

»Pusti to, nikar ne modruj —« je rekla Helen s tožčnim glasom. »Če ostaneva skupaj, postaneš bogat — in slaven — vse, kar hočeš. Napraviš veliko odkritje — plastičen film na primer; samo svoj oklep moraš zlomiti. Živiš preveč ozko, saj si čisto drugačen človek, kakor mislijo ljudje, toda jav te poznam, poznam te bolje, kakor se poznaš sam. Če ostaneva skupaj — — Obmolknila je in prisluhnila.

»Saj ne padajo bombe — —« je rekel Frank.

Položila mu je roko na usta. V sosednji sobi so se odprla vrata in slišati je bilo drsajoče, neenakomerne korake. »Bertie,« je rekla Helen, samo z ustnicami, toda brez glasu. Na Bertieja Russella je bil Frank v zadnjih dvajsetih minutah povsem pozabil.